

Vysoká škola ekonomická v Praze
Fakulta mezinárodních vztahů
Hlavní specializace: Mezinárodní obchod

Název diplomové práce:

Podnikatelské prostředí na Ukrajině

Autor diplomové práce: Lyudmila Davydchuk

Vedoucí diplomové práce: Ing. Františka Müllerová

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně. Veškerou použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v přiloženém seznamu literatury.

V Praze, dne

Lyudmila Davydchuk

Poděkování:

Rada bych poděkovala své vedoucí diplomové práce Ing. Františce Millerové za její cenné připomínky a podklady ke zpracování této práce.

Obsah

Obsah	4
Úvod	4
1. Základní charakteristika země.	7
1.1 Geopolitické informace o Ukrajině.....	7
1.2 Vývoj politické situace	13
1.3 Ekonomická charakteristika země.	17
1.4 Zahraniční obchod země	22
1.5 Přímé zahraniční investice	27
2. Investiční a podnikatelské prostředí.	31
2.1 Režim zahraničního investování	31
2.2 Zakládání a fungování společností.	38
2.3 Daňový systém Ukrajiny.	42
2.4 Bankovní sektor	46
2.5 Pojišťovnictví.....	49
2.6 Celní režim.....	52
3. Obchodně-ekonomické vztahy mezi Českou republikou a Ukrajinou	55
3.1 Smluvní základná obchodně-ekonomických vztahů.....	55
3.2 Bilance vzájemné obchodní výměny, služby a investice.....	57
3.3 České úspěšné podniky na ukrajinském trhu.	60
3.4 Rizika a výhody ukrajinského trhu pro české podnikatele	63
Závěr	66
Seznam použitých zdrojů:	69
Seznam tabulek:	72
Seznam grafu:	73
Seznam příloh:	74
Příloha.....	Error! Bookmark not defined.

Úvod

Ukrajina je významným, středně rozvinutým, průmyslově-zemědělským státem východní Evropy. Jako samostatný stát Ukrajina vznikla v roce 1991 po rozpadu Sovětského svazu a zároveň je třetí největší zemí bývalého SSSR.

Krátce poté, co se Ukrajina osamostatněla, došlo v zemi k prudkému ekonomickému poklesu, který byl doprovázen hyperinflací, a obrovským znehodnocením domácí měny. Příčinou tohoto vývoje byla řada faktorů, zejména makroekonomické strukturální změny a změny v zahraničně obchodní politice, spojené se systémovým přechodem na tržní hospodářství. V té době ukrajinská vláda liberalizovala většinu cen a vytvořila legislativní rámec pro privatizaci, avšak rozsáhlý rozpor v přístupu k reformám mezi vládou a zákonodárnou mocí brzy zastavil reformní snahy a vedl k určitým zpětným krokům. Od roku 2000 nastává doba obrození ukrajinské ekonomiky, kdy došlo k obnovení růstu HDP, relativní stabilizaci národní měny a veřejných financí. Významným obdobím se stal letošní rok, kdy Ukrajina vstoupila do WTO, což upevňuje její postavení mezi potenciálními zahraničními investory a podnikatele.

Téma mé diplomové práce je „Podnikatelské prostředí na Ukrajině“ a vybrala jsem si ho protože pocházím z Ukrajiny, totiž tato problematika mně dlouhodobě zajímá. Zároveň vidím ukrajinský trh jako velmi perspektivní a lákavý pro zahraniční investory a podnikatele.

Cílem mé diplomové práce je prozkoumat podnikatelské prostředí na Ukrajině, popsat jeho specifiku, konstatovat výhody a nevýhody a seznámit čtenáře s novými podmínkami podnikání na tomto trhu.

Celá má diplomová práce je rozdělená do tří kapitol. V první kapitole uvádím základní informaci o teritoriu, dále popisují vývoj politické situaci, která je velmi nestabilní po celou dobu existenci samostatného státu. Potom věnuji svou pozornost ekonomickému vývoji Ukrajiny v posledních šesti letech, zvláště pak vývoji zahraničního odchodu a přímých zahraničních investic v zemi.

V druhé kapitole se zaměřují na podnikatelské a investiční prostředí. Zde se zabývám podmínkami zahraničního investování, možnými formami podnikání na

ukrajinském trhu a její daňovým systémem. Dále popisují rozvoj, změny a specifiku bankovního a pojišťovacího trhu. Taky věnují se celnímu režimu na Ukrajině.

V poslední kapitole se zabývám obchodně-ekonomickými vztahy České republiky a Ukrajiny. Na začátku této kapitoly popisují smluvní základnu obchodně-ekonomických vztahu mezi zeměmi. Dále se věnuji vývoji vzájemného obchodu v posledních letech a taky uvádím příklady úspěšných českých podniků, které již působí na ukrajinském trhu. Závěr kapitoly, v rámci analýzy SWOT, je zaměřen na popis rizik a příležitostí pro české potenciální podnikatele. Taky tím, že Ukrajina patří mezi země prioritního zájmu České republiky v oblasti dvoustranných hospodářských vztahů, nastiňují politiku ministerstva průmyslu a obchodu v této sféře.

1. Základní charakteristika země.

1.1 Geopolitické informace o Ukrajině

Ukrajina je významným, středně rozvinutým, průmyslově-zemědělským státem východní Evropy a svou rozlohou (607,3 tis. km²) je největším státem Evropy.

K 1. lednu 2008 měla Ukrajina 46 192 300 obyvatel, z nichž 31 413 100 městského a 14 779 200 venkovského.¹

V současné době počet obyvatel klesá a stejně jako ve většině evropských zemí je příčinou nízká porodnost. Na Ukrajině k tomu taky přispívá negativní migrační saldo. Průměrná délka života je necelých 68 let.

Národnostní složení

Ukrajina je mnohonárodnostní stát. Na území se nachází 78 % Ukrajinců, 17,3% Rusů, 0,6% Bělorusů, 0,5% Moldavanů, 0,4% Bulharů, 0,4% Poláků, 0,3% Maďarů, dále Řekové, Arméni aj. Podle údajů žije na Ukrajině cca 8 tisíc etnických Čechů. Celkem zde žije více než 130 národností.²

Úřední jazyk

Kromě Krymu, kde je úředním jazykem také ruština, je na Ukrajině oficiálně úředním oficiálních statistických jazykem výhradně ukrajinština, v jižních oblastech je však ruština de facto také úředním jazykem. Národnostní menšiny hovoří svým mateřským jazykem: na západě země polštinou, na jihozápadě maďarštinou nebo rumunštinou.

Náboženství

Co se týče náboženství, tak za věřící se označuje okolo 60 % obyvatel Ukrajiny, přičemž více nábožensky založen je západ země, zatímco v průmyslových oblastech, zejména na Donbasu, má silnou pozici ateismus. Převládajícím náboženstvím je pravoslavné křesťanství, část pravoslavných se hlásí k Ukrajinské pravoslavné církvi Kyjevského patriarchátu, část uznává Moskevský patriarchát, kromě toho zde působí též Ukrajinská autokefální pravoslavná církev. Na západě

¹ Державний комітет статистики України. Чисельність постійного населення на 1 січня 2008 року. [on-line]. [cit.2008-05-25]. www.ukrsat.gov.ua

² Zastupitelský úřad ČR v Kijevě. Souhrnná teritoriální informace. [on-line]. [cit.2008-05-23] <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/ukrajina-zakladni-informace-o-teritoriu/1/1000905/>

země, zejména v Haliči, převládá řeckokatolické vyznání (Ukrajinská řeckokatolická církev), v některých oblastech jsou výraznější menšinou též římsí katolíci, kteří celkem tvoří necelé 2 % ukrajinských věřících. Po pádu protináboženského režimu SSSR bylo opraveno či znovu postaveno množství kostelů a poutních míst, z nichž nejznámější je Kyjevopečerská lávra.

Podnebí

Téměř celá Ukrajina náleží do mírného klimatického pasu, převládá kontinentální podnebí, pouze na úzkém území mezi Krymskými horami a Černým mořem je podnebí subtropické. Průměrná teplota se pohybuje -6°C v lednu a +24°C v červenci.

Časové pásmo

Časové pásmo je oproti České republice je posunuto o +1 hodinu, v porovnání s GMT o +2 hodiny.

Povrch

Povrch Ukrajiny tvoří především pahorkatiny a vrchoviny, stejně jako rozsáhlé stepi a rovné náhorní plošiny. Největšími pohořími jsou Karpaty na jihozápadě země (nejvyšším vrchem je Hoverla, 2061 m n. m.) a Krymské hory na jihu Krymského poloostrova (nejvyšší vrchol Roman Koš, 1543 m n. m.). Poloostrov Krym je se zbytkem pevniny spojen Perekopskou šíjí.

Nerostné bohatství³

Ukrajina oplývá významným nerostným bohatstvím, jež je ve světovém měřítku ohodnoceno na 5%. Má bohatá naleziště velmi kvalitního černého koksovateľného uhlí (např. Doněcká oblast), železné, a manganové rudy. K dalším významným přírodním zdrojům lze počítat chrom, nikl, titan, uran, rtuť, síru, rašelinu, zemní plyn, ropu, sůl, grafit, kaolin, fosfáty aj. Nachází se tu přibližně 80 druhů minerálů. Ukrajina je soběstačná v řadě surovin (např. v uhlí z 95 %, v plynu z 20 %, v ropě z 5 %). Většímu využití vlastního nerostného bohatství dnes brání nedostatečné investice do geologického průzkumu a zpracovatelských technologií. Podle expertních odhadů by Ukrajina mohla jen rozsahem svých zásob zemního plynu a ropy pokrýt až 50 % vlastních potřeb.

³ Jurčeka, M. Investování a podnikání na Ukrajině. Vydalo: IQ 147 spol s.r.o. 2004. ISBN 80-239-3992-0, str. 7.

Administrativně správní členění

Ukrajina svým administrativním správním uspořádáním tvořen 24 oblastmi, Autonomní Republikou Krym a městy Kijev a Sevastopol, kteří mají zvláštní status.

Oblasti Ukrajiny : Čerkaská, Černivecká, Černihivská, Chmelnická, Chersonská, Charkivská, Ternopilská, Vinická, Volynská, Dněpropetrovská, Doněcká, Žytomirská, Zakarpatská, Zaporizská, Ivano-Frankovská, Kyjivská, Kirovogradská, Luganská, Lvovská, Mykolajivská, Oděská, Poltavská, Rivnenská, Sumská.

Poloha Ukrajiny⁴

Ukrajina má velmi dobré geografické umístění . Přes její území procházejí nejdůležitější dopravní magistraly, které spojují Západní Evropu s krajinami Zakavkazská a Střední Asie.

Ze severu na jih se území Ukrajiny rozprostírá na vzdálenost 893 kilometrů, ze západu na východ – na vzdálenost 1316 kilometrů. Ukrajina je největší zemí, jejíž hranice nevycházejí za rámce Evropy.

Celková délka hranic je 6992 km, z toho suchozemská hranice 5637 km, mořská hranice 1355 km.

Na západě Ukrajina hraničí s Polskem, Maďarskem a Slovenskem, přes jejichž území prochází nejkratší cesta, která spojuje Ukrajinu se zeměmi Západní a Střední Evropy. Na východě a severu Ukrajiny – hranice s Ruskem, na jihozápadě – s Moldavskem a Rumunskem. Na severu Ukrajina hraničí s Běloruskem, přes které se uskutečňuje spojení s Baltskými zeměmi. S Rumunskem a Ruskem má Ukrajina nejen suchozemské, ale i mořské hranice (viz obrázek 1).

Ukrajina má rozsáhlý přístup k Černému a Azovskému moři, což ji spojuje se zeměmi středomoří. Prostřednictvím moře také Ukrajina hraničí s Bulharskou republikou, Tureckem a Gruzii. Rozloha výlučné (mořské) ekonomické zóny Ukrajiny je více než 82 tis. km². Největšími černomořskými přístavy jsou Oděsa, Iljičevsk, Cherson, Sevastopol, azovskými – Mariupol, Berďansk, Kerč.

⁴ Velvyslanectví Ukrajiny v ČR . O Ukrajině.[on-line]. [cit. 2008-5-22]
<http://www.mfa.gov.ua/czechia/czech/publication/content/3>

Obrázek 1: Mapa Ukrajiny

Zdroj: http://www.investujtenaukrajinu.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=31&Itemid=38

Peněžní jednotka

Peněžní jednotkou Ukrajiny je ukrajinská hřivna (UAH), která byla zavedena v roce 1996 po měnové reformě . Hřivna se dělí na 100 kopejek. Oficiální kurs hřivny k různým světovým měnám zveřejňuje každý pracovní den Národní banka Ukrajiny. Kurz hřivny k 11.09.2008 byl: 1 Euro=6,76 UAH, 1 USD=4,85 UAH, 1 CZK=0,27 UAH.⁵

Politické uspořádání ⁶

Ukrajina podle Ústavy je suverénním, nezávislým, demokratickým státem typu republiky s prezidentsko-parlamentním systémem. Svou nezávislost získala 24 srpna 1991 roku.

Od 1. ledna 2006 vstoupila částečně v platnost tzv. politická reforma, která změnila rozložení sil v politickém systému Ukrajiny a vytvořila nové uspořádání, založené na trojúhelníku prezident-premiér-parlament, v němž jednotlivé vrcholy mají v zásadě stejnou sílu se stále poněkud přetrvávající převahou prezidentského úřadu.

Prezident je legitimován přímo suverénem, tj. ukrajinským lidem. Je hlavou státu, garantuje státní suverenitu a teritoriální nedělitelnost Ukrajiny, respektování ústavy a lidských a občanských práv a svobod, reprezentuje Ukrajinu uvnitř země i

⁵ Національний банк України .Офіційний курс гривні щодо іноземних валют.[on-line]. [cit.2008-09-11] .http://www.bank.gov.ua/kurs/last_kurs1.htm

⁶ Středoevropské politické studie. Ústavní systém Ukrajiny.[on-line]. [cit.2008-07-15] <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=58>

navenek. Není šéfem výkonné moci, avšak disponuje rozsáhlými pravomocemi: mezi nejdůležitější patří právo veta vůči zákonům, schváleným parlamentem a právo vydávat podzákonné právní normy. Ukrajinský prezident je volen přímo občany země na pětileté funkční období. Může se jím stát každý občan Ukrajiny, který dosáhl věku 35 let, posledních 10 let trvale bydlí na Ukrajině, má aktivní volební právo a ovládá ukrajinštinu. Funkci prezidenta nelze zastávat více jak dvě funkční období po sobě. Je neslučitelná se zastupitelským mandátem, funkcí v jakémkoliv orgánu státní správy a rovněž s výkonem jakékoliv výdělečné aktivity včetně členství ve správních či dozorčích orgánech podniků, jejichž cílem je dosahování zisku. Po dobu výkonu funkce prezidenta chrání imunita. Současným prezidentem Ukrajiny je Viktor Juščenko, který byl zvolen do své funkce 23.1.2005.

Zákonodárná moc je podle Ústavy zabezpečována parlamentem – Verchovna Rada Ukrajiny. Parlament je jednokomorový a má 450 křesel, volených na dobu čtyř let. Poslancem Nejvyšší rady může být zvolen každý občan Ukrajiny, který dosáhl věku 21 let, má aktivní volební právo, v posledních pěti letech trvale obývá území Ukrajiny a nebyl odsouzen za spáchání úmyslného trestného činu. Funkce poslance je neslučitelná s výkonem jiného reprezentativního mandátu a jakýmkoliv postem v státním aparátu. Poslanci jsou chráněni imunitou, trestně stíhání mohou být pouze se souhlasem Parlamentu.

Nejvyšším orgánem výkonné moci je vláda – Kabinet ministrů. Má 20 členů včetně předsedy vlády. Jeho politická odpovědnost se ubírá dvěma směry: jak vůči ukrajinskému prezidentovi, tak i vůči Nejvyšší radě. Kabinet ministrů vytváří prezident. Parlamentu musí předložit ke schválení pouze jmenování premiéra - pokud nadpoloviční většina poslanců Verchovné Rady prezidentovu volbu schválí, ostatní členy kabinetu pak již bez jakékoliv intervence parlamentu vybírá na návrh a s kontrasignací “schváleného” premiéra. Prezident může ze svého uvážení kabinet také sám odvolat, anebo za kontrasignace premiéra vyměňovat jednotlivé ministry. Je-li zvolen nový prezident, kabinet je povinen nabídnout mu svoji demisi. Pád kabinetu může způsobit i Parlament, ztratí-li kabinet její politickou důvěru. Návrh na vyhlášení nedůvěry musí podat alespoň jedna třetina poslanců a parlament jej přijímá prostou většinou. Otázka důvěry vládě však může být parlamentem projednávána pouze jedenkrát v řádném zasedání.

Ukrajinská Ústava zakotvuje moderní třístupňovou soudní soustavu obecných a specializovaných (obchodních a správních) soudů v čele s Nejvyšším soudem

Ukrajiny a Ústavní soud jako orgán ochrany ústavnosti. Současná ukrajinská soudní soustava sestává z Ústavního soudu, 742 okresních, 27 oblastních a 26 vojenských soudů, Nejvyššího soudu a Nejvyššího obchodního soudu. Okresní a oblastní soudy mohou být buď obecné anebo obchodní, obecné soudy mají civilní a trestní oddělení. Soudci (s výjimkou soudců Ústavního soudu) jsou jmenováni prezidentem na lhůtu 5 let a poté voleni Nejvyšší radou na neomezenou dobu.

Zahraniční politika Ukrajiny

V současné době Ukrajina se účastní více než 70 mezinárodních organizací a regionálních seskupení, včetně Rady Evropy, OSN, OBSE, WHO, MMF. Je zakládajícím členem Společenství nezávislých států (SNS), dohoda o jeho vzniku byla podepsána na konci roku 1991. Dále je členem GUAM (Gruzie, Ukrajina, Arménie, Moldávie), a Jednotného ekonomického prostoru, jehož členy jsou Rusko, Bělorusko, Ukrajina a Kazachstán.

Zahraniční politika bývalého prezidenta Kučmy a jeho vlády byla víceméně nerozhodná a kolovala mezi integračními nabídkami Západu a Východu. Nový prezident Viktor Juščenko, po svém zvolení v roce 2005 začal s intenzifikací realizace integračních záměrů západním směrem. Velmi se prohloubila spolupráce Ukrajiny s EU, které jsou vymezeny Akčním plánem a Dohodou o partnerství a spolupráci. Ukrajina je pro EU významným strategickým partnerem. V Paříži 9 září 2008 se uskutečnil druhý summit EU-Ukrajina, kde zástupci EU nabídli možnost podepsání Asociační dohody s Ukrajinou, která by mohla být uzavřena v příštím roce. Ukrajina tímto nedostala slib vstupu do EU, ale je to významný a první stupeň na cestě k EU. Ukrajinský prezident Viktor Juščenko po summitu prohlásil: „*Jsmě přesvědčeni, že v roce 2009 podepíšeme velmi symbolický dokument stvrzující vztahy mezi Ukrajinou a EU.*“ Juščenko poté dodal: „*Toto je první krok na velké cestě, po níž kráčeli všechny státy, které se staly členy EU.*“⁷

Premiérka Julia Tymošenkova a nový kabinet slibují, že začne plnit již přijatý zákon, resp. celonárodní program o harmonizaci ukrajinského a evropského práva. Cílem tohoto snažení je perspektivní přibližování Ukrajiny evropským standardům a právnímu systému, výhledově podpořené vznikem společné zóny volného obchodu.

⁷ EurAktiv.cz. Summit EU – Ukrajina: Podpis Asociační dohody je možný v roce 2009. [on-line]. [cit.2008-09-22] <http://www.euractiv.cz/vnejsi-vztahy/clanek/summit-eu--ukrajina-podpis-asociacni-dohody-je-mozny-v-roce-2009>

EU si však klade podmínku, že jednání o zóně volného obchodu může být dovedeno do konce mj. až po vstupu Ukrajiny do WTO.

V současnosti členové Světové obchodní organizace (WTO) a Ukrajina dospěli do závěrečné fáze uzavření dohody o podmínkách přistoupení Ukrajiny k organizaci. Tato závěrečná fáze nastává po 14 letech jednání, která byla zahájena, když Ukrajina podala v roce 1993 žádost o přistoupení k WTO. Vstupem do této organizace získala by země nové možnosti exportu průmyslového i zemědělského zboží a řadu dalších výhod v mezinárodním obchodě a posílila by konkurenceschopnost ukrajinské ekonomiky.

Všeobecná rada Světové obchodní organizace formálně schválila přijetí Ukrajiny za nového člena v únoru 2008. Ukrajinský parlament 16. dubna ratifikoval protokol o vstupu Ukrajiny do WTO a 16. května Ukrajina oficiálně byla přivítána, jako 152 člen této organizace⁸. Dlouhodobě vstup Ukrajiny do WTO posílí konkurenceschopnost ukrajinské ekonomiky. Z členství ve WTO by měly nejvíce profitovat sektory orientované na vývoz jako metalurgický a chemický sektor. Nejvíce senzitivním sektorům jako zemědělskému, potravinářskému průmyslu a automobilové výrobě, bude uděleno pětileté přechodné období na to, aby se přizpůsobily standardům WTO.

1.2 Vývoj politické situace

Odrazovým můstkem, od něhož lze počítat zahájení obnovy politického režimu na Ukrajině je bezesporu „Oranžová revoluce“ z listopadu 2004. Revoluce vedla k odstavení prezidenta Leonida Kučmy, který představoval předchozí režim spolu s hlavní masou byrokracie, zajišťující jeho fungování.

Revoluce vyvolala výrazné změny ve společnosti. Byla zničena korupční osa moci, která byla základem starého režimu. Nejedná se zde však o vymýcení korupce jako jevu, neboť ta je poměrně stabilní, a v různém rozsahu je přítomna ve všech zemích. Státní politika přestala být zjevným nástrojem realizace korporativních zájmů, jak se jim začalo říkat, oligarchických finančně-průmyslových skupin, a se stala pákou k prosazování především sociálních cílů. Revoluce byla mohutným podnětem k formování občanské společnosti. Poprvé se státní moc stala veřejnou a byla nucena se neustále zodpovídat ze svého jednání celé společnosti.

⁸ WTO 2008 NEWS ITEMS. Ukraine becomes the WTO's 152nd member. [on-line]. [cit.2008-05-22] http://www.wto.org/english/news_e/news08_e/acc_urk_may08_e.htm

Při svém nástupu k moci však oranžové politické síly fakticky nezahájily rozhodnou obnovu politického režimu předpokládaného ústavní reformou, která vstoupila v platnost 1. ledna 2006. Reforma předpokládala přeměnu Ukrajiny z prezidentsko-parlamentní republiky na parlamentně-prezidentskou. Charismatická osobnost nového prezidenta Viktora Juščenka, který stál v čele „Oranžové revoluce“, si získala poměrně široké uznání společnosti, a otázka právního ošetření i praktického omezení jeho pravomocí se zpočátku vůbec neřešila.

Reálnou se tato otázka stala po řádných parlamentních volbách v březnu 2006, kdy se Oranžové politické síly Národní svaz Naše Ukrajina (NSNU) a Blok Julie Tymošenkové (BJuT) ocitly v opozici, a v čele nové vládní koalice stanula Strana regionů, v níž se spojily zástupci velkých finančně-průmyslových skupin a byrokracie, které byly dříve úzce napojeny na režim bývalého prezidenta Kučmy. Nová vládnoucí koalice spolu s vládou Viktora Janukovyče využila toho, že ve změnách provedených v Ústavě nebyly pravomoci prezidenta, vlády a parlamentu jasně a nesporně vymezeny, a začaly demonstrativně omezovat pravomoci prezidenta Juščenka a ignorovat parlamentní opozici.

V řádných parlamentních volbách v březnu 2006 získala Strana regionů, vedená Viktorem Janukovyčem, poprvé od prohry v prezidentských volbách výraznou převahu – 41,3 % hlasů. Chyby a neúspěchy oranžového týmu vedly k poklesu jejich podpory ze strany obyvatelstva. Rozdělení dalších hlasů: BJuT – 27,8 %, NSNU – 18 %, Socialistická strana Ukrajiny (SPU) – 6,9 % hlasů. Kromě těchto hlavních sil se do parlamentu dostala ještě Komunistická strana Ukrajiny (KPU) – 4,7 % hlasů⁹.

I přes jasnou většinu hlasů nedokázala Oranžová frakce ani po dlouhých jednáních dosáhnout kompromisu ve věci obsazení postů předsedy parlamentu a předsedy vlády. Již vytvořenou a zaregistrovanou Koalici demokratických sil poměrně nenadále opustila SPU. Přechod SPU do opačného politického tábora umožnil Straně regionů zaregistrovat 11. července 2006 novou Protikrizovou koalici, jejímiž členy se kromě ní stala SPU a KPU. NSNU a BJuT byly nuceny přejít do opozice.

Kronika následných politických střetů a jednání nám překrásně dokládá neplnohodnotnost stávajícího právního pole a neschopnost elit dosáhnout smírných kompromisů. V podmínkách nového rozložení politických sil byl na popud prezidenta Juščenka realizován první pokus o dosažení strategického politického

⁹ Комітет виборців України. Вибори Парламентські . [on-line]. [cit.2008-05-29]
http://cvu.org.ua/elections.php?lang=ukr&mid=parlam&eid=142&lim_beg=0

kompromisu, který představoval obecnou vizi budoucnosti země, a byly zavedeny procedury, díky nimž by bylo možné dosažení dojednaných rozhodnutí v zásadních otázkách.

Dohoda o politickém kompromisu byla vypracována v podobě „Univerzálního dokumentu národní jednoty“, který 3. srpna 2006 podepsali lídři všech parlamentních stran, s výjimkou Tymošenkové, která iniciativu prezidenta nepodpořila.¹⁰ V tomto politickém dokumentu byla zakotvena kompromisní řešení ve všech hlavních sporných otázkách: unitární stát, integrace Ukrajiny do EU, vstup do WTO, spolupráce s NATO, uznání ukrajinského jazyka jako jednotného státního jazyka, depolitizace státní služby atd.

Téměř ten samý den udělil prezident souhlas s jmenováním šéfa Strany regionů Janukovyče předsedou vlády, s podmínkou, že do vlády budou jmenováni i jeho přívrženci. V nové koaliční vládě bylo z 22 ministrů 8 za NSNU a 2 za SPU.

Jako dohadovací procedury navrhl prezident konání pravidelných „kulatých stolů“ za účasti předsedy parlamentu, předsedů parlamentních frakcí a premiéra Janukovyče.

Teprve v poslední době začíná ukrajinská politická scéna poznávat význam „Univerzálního dokumentu“ jako základny, ze které bylo možné vycházet při procesu formování nového politického režimu v zemi. Současně ale bylo též vidět převážně negativní reakci většiny politiků i vlivných médií vůči této sjednocující snaze o dosažení strategického kompromisu protichůdných politických sil.

Posledních osm měsíců jsou sledem taktických dohod prezidenta s ministerským předsedou Janukovyčem, které byly ze strany Janukovyče často porušovány.

Protikrizová koalice a vláda Janukovyče zahájila téměř okamžitě revizi některých ustanovení „Univerzálního dokumentu“. Veřejně i na mezinárodní úrovni byly vysloveny pochybnosti ohledně nutnosti vstupu země do WTO a EU, spolupráce s NATO. Strana regionů se vrátila ke svým dřívějším heslům ohledně uznání ruského jazyka jako druhého státního atd.

Zřetelnou začala být rovněž snaha o získání monopolního postavení ve vládním systému. Z vlády byli vytěsněni všichni přívrženci prezidenta, s výjimkou ministra obrany. Byla učiněna celá řada účelových úkonů s cílem neformálního i formálního

¹⁰ Партія регіонів. Наша история. [on-line]. [cit.2008-06-12]
<http://www.partyofregions.org.ua/meet/history/>

omezení prezidentských pravomocí. Mezi neformálními kroky vlády se dostalo největší odezvy demonstrativnímu odmítnutí plnit nařízení prezidenta a uznávat jeho výnosy, které nebyly předběžně dojednány s vládou, a snahy realizovat zahraniční politiku s obcházením prezidenta a ministerstva zahraničí, které řídil jeho člověk. K tomu se přidaly nesčetné procesní momenty, jejichž cílem bylo snížení prestiže prezidenta v očích obyvatelstva. Vláda připravila a přes parlament prosadila zákon o Kabinetu ministrů Ukrajiny, jímž byly oslabeny pravomoci prezidenta a naopak posílena pozice předsedy vlády.

Vrcholem politické krize bylo prohlášení Janukovyče, které zaznělo 23. března 2007, a v němž veřejně oznámil, že vládní koalice zahájila formování ústavní většiny v parlamentu formou zapojení některých členů opozičních frakcí do svých řad, což by umožnilo přehlasovat právo veta prezidenta.

Prezident tento proces označil za porušení výsledků projevu vůle národa ve volbách 2006 a 2. dubna 2007 svým výnosem pozastavil pravomoci parlamentu a vyhlásil mimořádné parlamentní volby. Vládnoucí koalice a vláda označily tento výnos za neústavní a odmítly jej splnit.

Došlo k otevřenému boji politických sil, který byl provázen demonstrativním porušováním zákona. Tyto události se dotkly jak Ústavního soudu, Nejvyššího státního zastupitelství, tak i práce soudců.

Čas od času dosažené dohody z tohoto období měly charakter taktického příměří, porušování dohod se stalo poměrně typickým krokem a bylo považováno za úspěšný politický tah. Dohody jedna po druhé padaly, aniž by nabyly platnosti. Jádro celé záležitosti netkvělo ani tak v neschopnosti politických stran se dohodnout, jako spíše v kvalitě těchto dohod. Byly příliš povrchní, situační, zatíženy osobními zájmy a ve své podstatě nemohly dlouho sloužit, neboť nebyly zaměřeny na vypracování obecné strategie rozvoje.

Mimořádné volby v září 2007 se fakticky staly soutěží populistických programů. Všechny přední politické síly se snažily předejnat ostatní ve slibech, které měly přilákat pozornost obyvatelstva. Jednalo se zejména o zvýšení dávek porodného, zvýšení minimální výše důchodů, zvýšení minimální mzdy atd. Velkou část hlasů voličů BJuT se danému uskupení podařilo získat díky poměrně nečekaným příslibům, a to za prvé zrušení vojenské povinnosti od 1. ledna 2008, a za druhé díky příslibu

navrácení ztracených úspor střadatelům bývalé Spořitelny SSSR. V konečném výsledku zvítězil Blok BJuT a premiérkou se stala Jilia Timošenková.¹¹

Politická situace na Ukrajině i nadále zůstává byt nestabilní v důsledku neshod mezi politickými stranami. Rozpad demokratické koalice Bloku BJuT a Národního svazu Naše Ukrajina na konci srpna 2008 naznačuje, že politická krize by mohla zase vyústit ve vyhlášení mimořádných parlamentských voleb¹².

1.3 Ekonomická charakteristika země.

Ukrajina byla po Rusku zdaleka nejdůležitější ekonomickou součástí tehdejšího Sovětského svazu. V roce 1990 vytvářela 18 % svazového HDP¹³. Její úrodný černozem produkoval více než jednu čtvrtinu sovětského zemědělského produktu a její kolchozy a sovechozy dodávali významná množství masa, mléka, obilovin a zeleniny do jiných republik. Podíl na svazové zemědělské produkce přesahoval 20 %. Rovněž její diverzifikovaný těžký průmysl dodával zařízení a suroviny pro průmyslová a těžební centra v ostatních regionech bývalého SSSR.

Po rozpadu SSSR a RVHP došlo na Ukrajině k prudkému ekonomickému poklesu, který byl doprovázen hyperinflací, a obrovským znehodnocením domácí měny. Příčinou tohoto vývoje byla řada faktorů, zejména makroekonomické strukturální změny a změny v zahraničně obchodní politice, spojené se systémovým přechodem na tržní hospodářství. V roce 1991 Ukrajina se osamostatnila a prioritně bylo zapotřebí řešit problémy spojené se suverenitou, územím uspořádáním a vytvořením demokratických státních orgánů. Otázky ekonomického a sociálního charakteru byly zanedbané, a proto v tomto období došlo k řadě ekonomických a sociálních krizí, kdy se situace vymkla z kontroly příslušných orgánů. Následně, ukrajinská vláda liberalizovala většinu cen a vytvořila legislativní rámec pro privatizaci, avšak rozsáhlý rozpor v přístupu k reformám mezi vládou a zákonodárnou mocí brzy zastavil reformní snahy a vedl k určitým zpětným krokům.

¹¹ Ukrainian center for Independent political research. Что важно для Украины после выборов.[on-line].[cit. 2008-05-22]
<http://www.ucipr.kiev.ua/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=603221&mode=tread&order=0&thold=0>

¹² Информационное агентство "Интерфакс-Украина".Премьер Украины называет три пути выхода из сложившегося в стране политического кризиса.[on-line].[cit.2008-09-11]
<http://www.interfax.com.ua/ru/news/main-news/165939/>

¹³ Jurčeka, M. Investování a podnikání na Ukrajině. Vydalo: IQ 147 spol s.r.o. 2004. ISBN 80-239-3992-0, str. 16.

Pokračoval propad HDP, ale v značně nižším rozsahu než v předchozím období. V roce 1993 vytlačila uvolněná měnová politika inflaci na hyperinflační úroveň. Po měnové reformě provedené v září 1996 se díky tvrdé restriktivní politice podařilo míru inflace následně snížit na desítky procent ročně, což bylo tehdy považováno za výrazný makroekonomický úspěch. Závislost Ukrajiny na ruských energetických zdrojích a absence významné strukturální reformy učinily Ukrajinu náchylnou k vnějším otřesům v transformačním období.

Zlomovým rokem se stal rok 2000, kdy došlo k obnovení růstu HDP, relativní stabilizaci národní měny a veřejných financí.

Vývoj základních ekonomických ukazatelů za období 2003-2008 je uveden v tabulce :

Tabulka 1: Vývoj základních ekonomických ukazatelů

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007	7/2008
Hrubý domácí produkt, v mil. UAH	267 344	345 113	441 452	544 153	712 945	530 276
Meziroční růst HDP, v %	9,6	12,1	2,7	7,3	7,6	6,5
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele, v UAH ¹⁴	5591	7273	9372	11630	15490	—
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele, v USD	1075	1399	1802	2236	2978	—
Růst spotřebitelských cen, k 1. lednu, v %	5,2	9	13,5	9,1	12,8	26,4
Průměrná měsíční mzda, v UAH	462	590	806	1041	1251	1739
Průměrná měsíční mzda, v USD ¹⁵	89	113	165	201	240	334
Reálný růst mezd, k 1. lednu, v %	15,2	23,8	20,3	18,3	12,5	9
Míra nezaměstnanosti, k 1. lednu, v %	3,5	3,5	3,1	2,7	2,3	1,8
Počet obyvatel, k 1. lednu, tis. osob	47 812,9	47 451,6	47 105,2	46 787	46 509,4	46 279,3

Zdroj : Ministerstvo financí Ukrajiny. http://www.minfin.gov.ua/file/link/99448/file/Stat_2007.pdf

¹⁴ Výpočet autora

¹⁵ Výpočet autora

Během roku 2007 vykazovala ekonomika Ukrajiny stabilně vysokou dynamiku, což bylo výsledkem vládní politiky, která byla zaměřená na zvýšení tempa růstu ve všech zásadních odvětvích a zajištění intenzivního rozvoje ekonomiky. Růst reálného HDP v roce 2007 činil 7,6 %, což je jedna z nejvyšších hodnot v Evropě, v lednu-červenci 2008 reálný HDP vrostl o 6,5 %, v porovnání se stejným obdobím minulého roku. K nárůstu HDP přispěli, zejména, následující faktory: aktivizace investiční činnosti, zvýšená spotřebitelská poptávka na domácím trhu, podpořená rostoucími reálnými příjmy a nárůstem úvěrů, příznivá konjunktura světového trhu a nárůst cen hutní produkce, zvýšení aktivity v podnikání, aktivizace průmyslové a stavební činnosti.¹⁶ Úroveň HDP na 1 obyvatele na Ukrajině činí 2976 USD¹⁷, což je jedna z nejnižších hodnot v Evropě.

Index růstu spotřebitelských cen v roce 2007 dosáhl úrovně 12,8 %, což je relativně velký nárůst oproti roku 2006 - 9,1 %. Faktory urychlení inflačních procesů na spotřebitelském trhu se staly takové faktory, jako nárůst cen na zahraničních trzích, což motivovalo výrobce zvyšovat domácí ceny na světovou úroveň, nepříznivé podnebí pro zemědělství a nevyjasněná politická situace. Během ledna-července 2008 index spotřebitelských cen činil 26,4 %, v porovnání se stejným obdobím v roce 2006. Tento velký nárůst byl zapříčiněn, zejména, zvýšením inflačních očekávání, pokračující růst cen na světových trzích.¹⁸ Inflace zůstává pro ukrajinskou ekonomiku jedním z nejproblematictějších témat.

Oficiální míra nezaměstnanosti dosáhla v roce 2007 2,3 %, což je mírný pokles oproti roku 2006 – 2,7 %, avšak tyto údaje mohou být značně zkresleny poměrně vysokou mírou skryté nezaměstnanosti, způsobené trvalou evidencí zaměstnanců v podnicích nevykazujících žádnou ekonomickou aktivitu.

V roce 2007 pokračoval reálný nárůst průměrných měsíčních mezd o 12,5 %. Přesto průměrná nominální měsíční mzda dosáhla v tomto roce pouze 240 USD¹⁹, což je hluboko pod průměrem Evropy.

Při analýze měnové a finanční oblasti, lze konstatovat že domácí měna v současné době dospěla do stadia částečné konvertibility a její kurz se od roku 2000

¹⁶ Národní banka Ukrajiny. Бюлетень Національного банку України 2007. [on-line]. [cit. 2008-06-29].
http://www.bank.gov.ua/Publication/Of_vydav/index.htm#Бюлетень%20Національного%20банку%20України

¹⁷ Výpočet autora

¹⁸ Národní banka Ukrajiny. Монетарний огляд за II квартал 2008 року. [on-line]. [cit. 2008-09-28].
http://www.bank.gov.ua/Publication/Analytical/Mon_review/2008/2-2008.pdf

¹⁹ Výpočet autora

vyznačuje vysokou stabilitou a mírnou tendencí k zhodnocování vůči dolaru. Vzhledem k tomu, že Ukrajina začíná obchodně orientovat se na trhy západní Evropy, významně roste používání eura a domácí měna stále se znehodnocuje vůči této měně.

Vývoj základních měnových a finančních ukazatelů je uveden v tabulce:

Tabulka 2: Vývoj základních měnových a finančních ukazatelů

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007	7/2008
Konsolidovaný rozpočet ²⁰						
- příjmy % HDP	28.2 %	26.5 %	30.4 %	31.6 %	31.0 %	33.1 %
- výdaje % HDP	28.4 %	29.4 %	32.1 %	32.2 %	31.9 %	29.7 %
- rozdíl % HDP	- 0.2%	- 3.2%	- 1.8%	- 0.7%	- 0,9%	- 3,4 %
Průměrná roční úroková sazba ²¹						
- z úvěru v %: v UAH	20,2	17,87	16,36	15,4	14,4	17,4
v devizových	11,6	12,3	11,6	11,3	11,3	11,6
- z vkladu v %: v UAH	7,1	7,8	8,5	7,6	8,2	9,1
v devizových	6	6,2	6,8	5,8	5,8	5,2
Devizový kurz, UAH ²²						
UAH/1 USD	5,33	5,31	5,12	5,05	5,05	4,84
UAH/1 Euro	6,02	6,60	6,38	6,33	6,91	7,3
UAH/1 Kč	0,1892	0,2072	0,2144	0,2144	0,2495	0,302

Zdroj : Národní banka Ukrajiny. <http://www.bank.gov.ua/default.htm>

²⁰ Národní banka Ukrajiny. Основні показники економічного і соціального стану України 2001-2008 роки. [on-line].[cit.2008-07-28]. <http://www.bank.gov.ua/Macro/index.htm>

²¹ Národní banka Ukrajiny. Процентні ставки банків за кредитами і депозитами.[on-line].[cit.2008-07-28].

<http://www.bank.gov.ua/Statist/Procent/Interest%20rates%20on%20loans%20and%20deposits.xls>

V oblasti veřejných financí se daří držet pod kontrolou konsolidovaný rozpočet, což je velmi unikátní jev pro země střední a východní Evropy. V roce 2004-2005 deficit státního rozpočtu byl výraznější, jako důsledek nestabilní politické situací.

Pozitivním signálem je pokračující růst bankovní činnosti a taky rostoucí aktivita zahraničních bank na ukrajinském trhu. V roce 2007 tempo růstu hlavních ukazatelů bankovního sektoru bylo nejvyšší za poslední sedm let. Příznivé makroekonomické a monetární podmínky měly vliv na intenzivní růst operací bank s aktivy a pasivy a zlepšení jejich kvalitativních charakteristik. Vzrostla konkurenceschopnost v oblasti úvěrování, což vedlo k zlepšení poskytování bankovních služeb a výskytu nových bankovních produktů. Díky růstu domácí poptávky, primárních vkladů obyvatelstva i vytvoření silnějších rezerv banky na Ukrajině zvýšily svoji angažovanost v úvěrování podnikového sektoru, i když úroková sazba z úvěru klesá, je stále ještě velmi vysoká. Rovněž přírůstek kapitálu bank v roce 2007 činil 76 %²³, což je mimořádně vysoká úroveň. Tempo nárůstu vkladů právnických osob přitom předešlo tempo nárůstu vkladů obyvatel. Povzbudivý je rovněž postupný návrat ukrajinského kapitálu do domácí ekonomiky, a to jak části výdělků ukrajinských pracujících v zahraničí, tak i části dříve vyvezeného domácího kapitálu. Příčinou mohou být mimo jiné i poměrně vysoké průměrné úrokové sazby u vkladů, i když mají tendenci se postupně snižovat. Od počátku roku 2007 se vklady v národní měně zvýšily o 41,8 %, v devizách o 22,5 %, což napomohlo snížení úrovně dolarizace ekonomiky za 9 měsíců z 26,97 % na 24,73 %.²⁴

Úvěry se od začátku roku zvýšily o 49,8 % , což je nejvyšší kumulativní hodnota po obnově ekonomického růstu. Vysoké tempo úvěrování bylo možné sledovat jak v přímé podpoře výroby (úvěry, poskytnuté právnickým osobám se zvýšily o 42,6 %), tak i ve směrech uspokojování spotřebitelských nároků obyvatelstva (úvěry, poskytnuté fyzickým osobám vyrostly o 64,9 %) ²⁵ .

²³ Národní banka Ukrajiny. Фінансовий моніторинг . [on-line].[cit.2008-07-29].

http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision/index.htm

²⁴ Národní banka Ukrajiny .Річний звіт Національного банку України за 2007 рік. [on-line].[2008-07-29]. http://www.bank.gov.ua/Publication/Of_vydan/Annual%20Reports/A_report_2007.pdf

²⁵ Národní banka Ukrajiny .Річний звіт Національного банку України за 2007 рік. [on-line].[2008-07-29]. http://www.bank.gov.ua/Publication/Of_vydan/Annual%20Reports/A_report_2007.pdf

1.4 Zahraniční obchod země

V návaznosti na celkový ekonomický vývoj rostl v posledních letech i obrat zahraničního obchodu.

Vývoj obchodní bilance je uveden v následující tabulce :

Tabulka 3: Vývoj obchodní bilance

Ukazatel v mil. UAH	2003	2004	2005	2006	2007	6/2008
Vývoz zboží a služeb	28953	41291	44378	50239	64001	41132
Dovoz zboží a služeb	-27665	-36313	-43707	-53307	-71877	-49068
Saldo	1288	4978	671	-3068	-7876	-7936
Z toho :						
Vývoz zboží	23739	33432	35024	38949	49840	32854
Dovoz zboží	-23221	-29691	-36159	-44143	-60412	-41497
Saldo	518	3741	-1135	-5194	-10572	-8643
Vývoz služeb	5214	7859	9354	11290	14161	8278
Dovoz služeb	-4444	-6622	-7548	-9164	-11465	-7571
Saldo	770	1237	1806	2126	2696	707

Zdroj : Národní banka Ukrajiny.Платіжного балансу України.
<http://www.bank.gov.ua/Balance/index.htm>

V souladu s politikou vlády tvrdě regulující dovoz převažoval vývoz zboží a služeb až do roku 2005. Od roku 2006 obchodní bilance vykazuje záporné saldo (viz tabulka 3), v důsledku převahy objemu exportu zboží nad importem. V roce 2007 záporné saldo obchodní bilance se zvětšilo téměř o 156 % ²⁶. V bilanci služeb převažuje export služeb nad importem a to rostoucím tempem.

²⁶ Ukrajinský statistický úřad.Статистична інформація. Динаміка експорту-імпорту послуг за країнами світу (2005-2007 pp.) .[on-line].[cit.2008-08-11]. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Komoditní struktura zahraničního obchodu

Zboží

Obrat zahraničního obchodu Ukrajiny za leden-září v roce 2007 se zvětšil o 28,5 % , oproti stejnému období roku 2006, a to v důsledku aktivizaci obratu zboží se státy SNS a EU. Zrychlení tempa růstu exportu zboží bylo dosaženo díky příznivé konjunktře světových trhů ze surovinami, zejména kovových, chemických a potravinářských surovin. Skoro dvě třetiny přírůstku exportu činili železné a barevné kovy a výrobky z nich – 42,5 % , potraviny a suroviny pro jejich výrobu – 11,9 % , produkce chemického průmyslu – 18,4 % . Mimo jiné, růst exportních dodávek byl zapříčiněn zvýšenou poptávkou států SNS po produkci strojírenského průmyslu Ukrajiny.²⁷ V průběhu ledna-září 2007 bylo exportováno více strojírenské produkce než za celý rok 2006 a celkem tato položka činila 16,5 % exportu.²⁸ Ve struktuře exportu 42,2 % připadalo na nedařné kovy a výrobky z nich (z toho 34 % černé kovy), na chemický průmysl připadalo 8,2 % (z toho hnojiva 2,7 % , produkce organické chemie 1,5 % , produkce neorganické chemie 2,3 %), minerální produkce činila 8,7 % , stroje a zařízení 17,4 % , dopravní prostředky 13,5%.²⁹

Během roku 2007 vzrostl import zboží o 31,5 % oproti roku 2006. Příčinou dynamického růstu importu bylo zvýšení vnitřní výroby, růst cen importovaného plynu a ropy, růst příjmu domácností a zvýšení výnosu výrobních firem. Ve struktuře importu 32,5 % připadalo na stroje a dopravní prostředky, podíl energetických materiálů, ropy a petrochemických výrobků činil 27,6 % , produkty chemického průmyslu činily 15,1 % , železné a barevné kovy a výrobky z nich 8,1 % , potraviny a suroviny pro jejich výrobu 6,8 % , průmyslové výrobky 4,6 %³⁰.

²⁷ Публікації .Бюлетень Національного банку України. [on-line].[cit.2008-07-15].
http://www.bank.gov.ua/Publication/Of_vydan/BALANS/PB_2007.pdf

²⁸ Статистика. СТАН ПЛАТІЖНОГО БАЛАНСУ УКРАЇНИ
3А 2007 РІК [on-line].[cit.2008-07-15]. http://www.bank.gov.ua/Balance/2007_PB/State_2007.pdf

²⁹ Український статистичний уряд. Товарна структура зовнішньої торгівлі України.Архів за 2007 рік.[on-line].[cit.2008-07-15]. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

³⁰ Публікації .Бюлетень Національного банку України. [on-line].[cit.2008-07-15].
http://www.bank.gov.ua/Publication/Of_vydan/BALANS/PB_2007.pdf

Služby

V roce 2007 rostl import a export služeb skoro stejným tempem – 25 %. Pozitivní saldo činilo 2,7 mld. amerických dolarů, což je o 26,8 % více než v roce 2006. Celkově bylo exportováno služeb za 14,16 mld. amerických dolarů. Příčinou bylo zvýšení poskytnutých cestovních služeb (růst o 31,9 %, oproti roku 2006) a dopravních služeb (růst o 14,3 %, oproti roku 2006). Velmi dynamický rostl export služeb ve železniční dopravě, který zajistil polovinu růstu poskytnutých dopravních služeb. Export finančních služeb vzrostl 4krát, marketingové, reklamní, počítačové, informační služby vzrostli 2krát, právnícké a účetní 1,9krát, oproti roku 2006.

V roce 2007 v Ukrajinu bylo importováno služeb v celkové výši 11,5 mld. amerických dolarů, což je o 25 % více než v roce 2006. Růst objemu importu služeb bylo zabezpečeno zvýšením výdajů rezidentu Ukrajiny na dopravní a cestovní služby. Import dopravních služeb se zvýšil o 21,6 % a cestovní služby se zvýšily o 16,2 %. V důsledku posílení mezinárodních integračních procesů, rostl objem financování ukrajinské výroby investoři, což zvýšilo poptávku po zahraničních finančních, právních a účetních službách, které dohromady vzrostly o 34,8 % oproti roku 2006. Také v roce 2007 se snížili výdaje ukrajinských rezidentů na strojírenské služby o 19 %, oproti roku 2006.

Teritoriální struktura zahraničního obchodu

Vývoz zboží

V roce 2007 zahraničněobchodní operace se prováděly s partnery z 202 zemí světa. Největší obchodní partnery Ukrajiny jsou Rusko a státy EU.

Do Evropské unie bylo vyvezeno v roce 2007 celkově zboží za 12,091 mld. amerických dolarů, což činí 28,3 % z celkové hodnoty zboží, z toho do Itálie 6,5 %, do Polska 3,5 %, Německa 3,3 %, do Maďarska 2,5 %, do Nizozemska 1,9 %, do Slovenska 1,4 %, do Rumunska 1,6 %. Do České republiky v roce 2007 se vyvezlo zboží v celkové hodnotě 429 mil. USD, což činí 0,9 % z celkové hodnoty.³¹

³¹ Ukrajinský statistický úřad. Статистична інформація Динаміка експорту-імпорту послуг за країнами світу (2005-2007 pp.) [on-line]. [cit.2008-08-24]. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Struktura ukrajinského exportu do zemí EU je zobrazená v následující tabulce:

Tabulka 4: Struktura ukrajinského exportu do EU za rok 2007

Název zboží	v mil. USD	v % od celkového objemu
Železné a barevné kovy a výrobky z nich	4594	33.0
Minerální produkce	2201	15.8
Stroje, zařízení a dopravní prostředky	1697	12.2
Potraviny a suroviny pro jejich výroby	1664	12.0
Produkce chemického průmyslu a oboru s ním souvisejících	1505	10.8
Průmyslové výrobky	954	6.9
Dřevo a dřevěné výrobky	673	4.8
Různé	631	4.5

Zdroj: Публікації .Бюлетень Національного банку України. [on-line].[cit.2008-07-15].
http://www.bank.gov.ua/Publication/Of_vydan/BALANS/PB_2007.pdf

Z teritoriálního hlediska exportovalo se do následujících států EU: železné a barevné kovy a výrobky z nich do Itálie, Polska, Německa a Nizozemska; minerální produkce směřovala do Itálie, Polska, České republiky a Maďarska; strojů, zařízení a dopravních prostředků se vyvezlo nejvíce do Maďarska, Německa, Polska a Nizozemska; potraviny a suroviny pro jejich výrobu směřovali do Nizozemska, Španělska, Francie a Polska; produkce chemického průmyslu a oboru s ním souvisejících nejvíce se vyvezlo do Polska, Maďarska, Německa a Itálie; průmyslové výrobky putovali do Německa, Itálie, Polska, Dánska; dřevo a dřevěné výrobky se exportovali do Polska, Německa, Maďarska a Itálie.

Do Státu SNS se exportovalo 37,9 % s celkové hodnoty exportu, z toho Rusko činilo 24,5 %. Významným partnerem Ukrajiny je taky Turecko, které se v roce 2007 podílelo na celkovém exportu 7,3 %.³²

³² Ukrajinský statistický úřad. Статистична інформація Щомісячні обсяги експорту–імпорту товарів за країнами за 2007 рік. [on-line].[cit.2008-08-24]. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Dovoz zboží

V roce 2007 nejvíce se dováželo zase z Ruska a Evropské unii. Celkově ze státu EU bylo dovezeno na Ukrajinu zboží za 22218 mil. USD, což činí 36,6 % z celkového objemu importu a to především z Německa 9,6 %, z Polska 4,6 %, z Itálie 2,9 %, z Francie 2,2 %, z Maďarska 2 %, z České republiky 1,9 %, z Velké Británie 1,5 %³³

Struktura ukrajinského importu ze státu EU je nastíněn v následující tabulce:

Tabulka 5: Struktura ukrajinského importu ze zemí EU za rok 2007

Název zboží	v mil. USD	v % od celkového objemu
Stroje, zařízení a dopravní prostředky	10235	46.1
Produkce chemického průmyslu a oboru s ním souvisejících	4940	22.2
Potraviny a suroviny pro jejich výroby	1427	6.4
Železné a barevné kovy a výrobky z nich	1412	6.4
Průmyslové výrobky	1269	5.7
Dřevo a dřevěné výrobky	1225	5.5
Minerální produkce	1003	4.5
Různé	708	3.2

Zdroj: Публікації .Бюлетень Національного банку України. [on-line].[cit.2008-07-15].
http://www.bank.gov.ua/Publication/Of_vydan/BALANS/PB_2007.pdf

Z teritoriálního hlediska zboží se importovalo z následujících států EU: stroje, zařízení a dopravní prostředky směřovali z Německa, Polska, Itálie a České republiky; produkce chemického průmyslu a oboru s ním souvisejících se dovážela z Německa, Polska, Francie a Itálie; potraviny a suroviny pro jejich výrobu se dovážely z Německa, Polska, Francie a Nizozemska; železné a barevné kovy a výrobky z nich směřovali z Německa, Polska, Itálie a Rakouska; průmyslové výrobky z Německa, Polska, Itálie a Velké Británie; dřevo a dřevěné výrobky směřovali z Polska, Finska, Německa a Švédska; minerální produkce z Rumunska, Litvy, Polska a Itálie.

³³ Ukrajinský statistický úřad. Товарна структура зовнішньої торгівлі України. Архів за 2007 рік.[on-line].[cit.2008-07-15]. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Ze státu SNS bylo dovezeno zboží v celkové hodnotě 24826 mil.USD, což činí 41,1 % z celkové hodnoty z toho podíl Ruska je 27,9 % . Taký velké objemy zboží se dováželi z Číny, jejíž podíl na celkovém importu Ukrajiny činí 5,5 %.³⁴

1.5 Přímé zahraniční investice

Pokud jde o celkový objem přímých zahraničních investic poskytovaných na Ukrajinu, dosáhly k 1. lednu 2008 celkové výše 29489,4 mil. USD a oproti roku 2007 vzrostli o 7882,1 mil. USD (6,6 % HDP), což je největší přírůstek za posledních 14 let.³⁵ Co se týče výše přímých zahraničních investic na 1 obyvatele, tak k 1. lednu 2008 to činilo 830 USD.³⁶

Vývoj přímých zahraničních investic od získání nezávislosti je uveden v následující tabulce:

Tabulka 6: Vývoj přímých zahraničních investic (k 1. lednu)

Rok	PZI na Ukrajinu v mil. USD	PZI z Ukrajiny v mil. USD
1995	483,5	20,3
1996	896,9	84,1
1997	1438,2	97,4
1998	2063,6	127,5
1999	2810,7	97,5
2000	3281,8	98,5
2001	3875,0	170,3
2002	4555,3	155,7
2003	5471,8	144,3
2004	6794,4	166,0
2005	9047,0	198,6
2006	16890,0	219,5
2007	21607,3	243,3
2008	29489,4	6196,1

Zdroj: Ukrajinský statistický úřad. Статистична інформація .Прямі інвестиції. www.ukrstat.gov.ua

Největší objem přímých zahraničních investic plyne do finanční činnosti 22,8 % z celkového objemu, do metalurgického průmyslu – 18,9 %, do obchodní sítě – 8,8 %, do operací s nemovitostmi – 8,6 %, do strojírenství – 5,5 % a do potravinářského

³⁴ Ukrajinský statistický úřad .Статистична інформація. Зовнішньоекономічна діяльність. Зовнішня торгівля України 2007. [on-line].[cit.2008-07-15]. www.ukrstat.gov.ua

³⁵ Ukrajinský statistický úřad. Статистична інформація .Прямі інвестиції. [on-line].[cit.2008-07-15]. www.ukrstat.gov.ua

³⁶ Výpočet autora

průmyslu – 5,3 %³⁷. Z teritoriálního hlediska největšími investory jsou EU, Rusko a USA.

Teritoriální struktura přímých zahraničních investic na Ukrajinu je uvedena v následující tabulce:

Tabulka 7: Teritoriální struktura PZI na Ukrajinu k 1. lednu 2008

	Objem PZI v mil. USD	Podíl v %
Celkem	29489,4	100,0
Z toho		
Kypr	5941,8	20,1
Německo	5917,9	20,1
Nizozemsko	2511,2	8,5
Rakousko	2075,2	7,0
Velká Británie	1968,8	6,7
Rusko	1462,8	5,0
USA	1436,8	4,9
Francie	1046,2	3,5
Panenské ostrovy	1045,7	3,5
Švédsko	1006,6	3,4
Polsko	670,5	2,3
Švýcarsko	583,8	2,0
Maďarsko	400,9	1,4
Ostatní země	3421,8	11,6

Zdroj: Ukrajinský statistický úřad. Статистична інформація. Прямі іноземні інвестиції в Україну-
www.ukrstat.gov.ua

Největším investorem do Ukrajinské ekonomiky je Evropská unie, která se podílí 77,8 % na celkovém objemu PZI a její hodnota k 1. lednu 2008 činí 22944,5 mil. USD, což je o více než 43,9 % oproti roku 2007³⁸. Německo, Kypr, Rakousko, Nizozemsko a Velká Británie nejvíce se podílejí na objemu přímých zahraničních investic v Ukrajině (viz příloha 1).

Přímé zahraniční investice z Kypru směřují především do finančního sektoru – 1269,9 mil. USD, do operací s nemovitostmi – 1219,2 mil. USD, do těžného průmyslu – 635,2 mil. USD a obchodu – 620,2 mil. USD. Německé investory investují do zpracovatelského průmyslu – 1391 mil. USD a obchodu – 133,9 mil. USD. Nizozemsko investuje především do výroby potravinářství – 443,7 mil. USD, stavebnictví – 589,9 mil. USD a finančního sektoru – 347,1 mil. USD. Z Rakouska investice směřují do výroby minerální produkce – 88,5 mil. USD, do operací

³⁷Národní banka Ukrajiny. Публікації. Бюлетень Національного банку України. [on-line]. [cit.2008-07-15]. http://www.bank.gov.ua/Publication/Of_vydav/BALANS/PB_2007.pdf

³⁸ Ukrajinský statistický úřad. Статистична інформація. Прямі іноземні інвестиції в Україну з країн ЄС. [on-line]. [cit.2008-07-15] www.ukrstat.gov.ua.

s nemovitostmi 80,9 mil. USD a obchodu – 62,3 mil. USD. Velká Británie investuje především do strojírenství 196,2 mil. USD, obchodu – 352,8 mil. USD, do operací s nemovitostmi – 287,1 mil. USD a finanční činnosti – 195,1 mil. USD.³⁹ Česká republika investovala v Ukrajině k 1. lednu 2008 celkem 78,2 mil. USD.⁴⁰

K výše uvedené statistice je třeba poznamenat, že příliv zahraničních investic na Ukrajinu má svá specifika. Část domácího kapitálu vyvezeného různými způsoby z Ukrajiny se totiž vrací zpět formou přímých zahraničních investic. V důsledku toho např. investice z Kypru, který je nejoblíbenějším „off-shorem“ ukrajinských podnikatelů, zaujímají druhé místo v celkovém objemu přímých zahraničních investic na Ukrajinu.

Objem přímých zahraničních investic z Ukrajiny je ve srovnání s přílivem zahraničních investic až do roku 2007 byl celkem zanedbatelný. V průběhu téhož roku byl zaznamenán odliv kapitálu celkem ve výši 6196,1 mil. USD, což je obrovský nárůst oproti roku 2006 – 243,6 mil. USD. Přímé investice z Ukrajiny směřovali do 51 států světa a největší část do Kyprské republiky.

³⁹ Ukrajinský statistický úřad. Експрес-випуски Держкомстату України. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності. . [on-line]. [cit.2008-07-15] www.ukrstat.gov.ua

⁴⁰ Ukrajinský statistický úřad. Статистична інформація. Прямі іноземні інвестиції в Україну з країн ЄС. [on-line]. [cit.2008-07-15]

Teritoriální struktura investic z Ukrajiny je uvedena v následující tabulce:

Tabulka 8: Teritoriální struktura PZI z Ukrajiny k 1. lednu 2008

	Objem PZI v mil. USD	Podíl v %
Celkem	6196,1	100,0
Z toho		
Kypr	5825,5	94,0
Rusko	148,6	2,4
Lotyšsko	30,7	0,5
Polsko	30,1	0,5
Gruzie	28,0	0,5
Moldávie	26,7	0,4
Panama	18,9	0,3
Španělsko	13,8	0,2
Velká Britanie	13,8	0,2
Arménie	12,8	0,2
Panenské ostrovy	10,9	0,2
USA	5,9	0,1
Švýcarsko	4,6	0,1
Litva	4,0	0,1
Vietnam	3,9	0,1
Ostatní	17,9	0,2

Zdroj: Ukrajinský statistický úřad. Статистична інформація. Прямі інвестиції з України в економіку країн світу. www.ukrstat.gov.ua

Nejvíce prostředky ukrajinské investory vložili do Kyprské republiky, jejich celkový objem činí 5825,5 mil. USD, z toho 5324,6 mil. USD směřovalo do operací s nemovitostmi a 50,6 mil. USD do finanční činnosti. Do Ruska plynou investice zejména do finanční činnosti 32,5 mil. USD, obchodu 23,2 mil. USD, průmyslu 17 mil. USD, státní správy 15,4 mil. USD. V Polsku se investuje nejvíce do obchodu - 29 mil.USD. Do Lotyšska, Arménie a Velké Britanie plyne 100 % investic do finanční činnosti. Ve Španělsku ukrajinské investory 100 % investic vkládají do dopravních podniků.⁴¹

⁴¹ Ukrajinský statistický úřad. Експрес-випуски Держкомстату України. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності. [on-line].[cit.2008-07-15] www.ukrstat.gov.ua

2. Investiční a podnikatelské prostředí.

2.1 Režim zahraničního investování

Současné podmínky ekonomického rozvoje si žádají vedení aktivní politiky státu s cílem přilákání zahraničních investic. Na Ukrajině byla vytvořena legislativní základna v oblasti regulace investiční činnosti, která se postupně zlepšuje s konečným cílem dosažení většího přílivu zahraničních investic a zvýšení efektivity jejich využívání.

Podle zákona „O podmínkách zahraničního investování“ ze dne 19.3.1996 jako zahraniční investice se chápe hodnota, kterou vkládají zahraniční investory do objektů investiční činnosti v souladu s ukrajinským právem za účelem vytvoření zisku nebo dosažení sociálního efektu. Společností se zahraničními investicemi je společnost s libovolnou organizačně právní formou, založenou podle právních norem ukrajinského práva, jejíž zahraniční investice činí minimálně 10 % základního kapitálu.

Zákonem „O podmínkách zahraničního investování“ byly pro zahraniční investory na Ukrajině stanoveny rovné podmínky pro jejich činnost v porovnání s domácími investory. Tímto zákonem byly zahraničním investorům poskytnuty státní záruky ochrany jejich kapitálových vkladů. Zahraniční investice na Ukrajině v jakékoliv formě by měly být zaregistrované do tří pracovních dnů od data uskutečnění. Po řádné registraci používají zahraniční investory zvláštních záruk a ochrany svých investic. Hlavními záruky jsou:

- ochrana před legislativními změnami,
- ochrana před vyvlastněním,
- ochrana před nezákonnými postupy státních orgánů,
- kompenzace a odškodnění za straty vzniklé zahraničním investorům v důsledku nezákonného jednání nebo nedbalosti ze strany státních orgánů a jejich představitelů,
- ochrana v případě ukončení investiční činnosti,
- záruka přeshraničního převodu zisku, výnosu a jiného majetku získaného jako výsledek zahraničních investic po uhrazení veškerých daní a poplatků.

Budou-li se v budoucnu speciálními právními předpisy o zahraničních investicích měnit záruky ochrany zahraničních investic, jak jsou uvedeny ve zmíněném zákoně, budou po dobu deseti let ode dne účinnosti takového právního předpisu na žádost zahraničního investora platit záruky ochrany zahraničních investic, uvedené v zákoně Ukrajiny „O podmínkách zahraničního investování“.

Významnými právními dokumenty, které upravují vzájemné vztahy mezi subjekty investiční činnosti, jsou mezistátní úmluvy o podpoře a vzájemné ochraně investic. V případě ČR tato smlouva vstoupila v platnost 2.11.1995. Takové smlouvy jsou zárukou poskytnutí spravedlivého zacházení s investicemi a jejich ochrany na území cizího státu. Tyto dohody uzavřela Ukrajina se 44 státy světa. Celá řada návrhů takových smluv je ve stádiu jejich projednávání.

Zahraniční investice mohou být realizovány v podobě poskytnutí⁴²:

- zahraniční měny konvertibilní Národní bankou Ukrajiny,
- ukrajinské měny v případě reinvestic do objektů prvotních investic nebo jakýchkoli jiných objektů investování v souladu s právními předpisy Ukrajiny za podmínky uhrazení daně z příjmu (zisku),
- jakéhokoli movitého a nemovitého majetku a s tím spojených majetkových práv,
- akcií, obligací, dalších cenných papírů, jakož i korporativních práv (vlastnických práv k podílu na základním kapitálu právnické osoby založené podle právních předpisů Ukrajiny nebo právních předpisů jiné země), vyjádřených ve směnitelné měně,
- peněžitých pohledávek a práv k vymáhání plnění smluvních závazků, které garantují přední banky, a mají hodnotu vyjádřitelnou ve směnitelné měně, potvrzenou v souladu s právními předpisy (procedurami) země investora nebo mezinárodními obchodními obyčeji,
- jakýchkoli práv duševního vlastnictví, jejichž hodnota je vyjádřitelná ve směnitelné měně v souladu s právními předpisy (procedurami) země investora nebo mezinárodními obchodními obyčeji a oceněna odborným posudkem na Ukrajině, včetně autorských práv

⁴²Огляд правової бази підприємництва на Україні Особливості створення підприємств на Україні іноземними суб'єктами права. [on-line].[cit.2008-07-15]
<http://www.gazdagroup.com/gazda/cz/pravo.html>

legalizovaných na Ukrajině, tj. práv k objevům, užitným vzorům, průmyslovým vzorům, ochranným známkám zboží a služeb, know-how atd.,

- úplaty za práva k provozování hospodářské činnosti, včetně práva na využívání nerostného bohatství a přírodních zdrojů poskytnutých v souladu s právními předpisy nebo smlouvami, jejichž hodnota byla ve směnitelné měně potvrzena v souladu s právními předpisy (procedurami) země investora nebo mezinárodními obchodními obyčejí.

Nejvíce využívaný způsob uplatnění zahraničních investic v ukrajinské ekonomice je vklad finančních prostředků v konvertibilní měně nebo vklad majetku, zejména formou poskytnutí výrobních prostředků.

Zahraniční investice mohou být realizovány v následujících formách:

- částečná účast v podnicích zakládaných společně s ukrajinskými právníky a fyzickými osobami, nebo nabytí účastnického podílu v již existujících podnicích,
- založení podniků, které plně náleží zahraničním investorům, zřizování poboček a dalších organizačních složek právnických osob nebo nabytí podniků (všech složek podnikání),
- nabytí (samostatně nebo za účasti ukrajinských právnických či fyzických osob) práv na využívání půdy a přírodních zdrojů na území Ukrajiny,
- nabytí jiných majetkových práv,
- v jiných formách, kterým nebrání právní předpisy Ukrajiny, a to i bez nutnosti založení právnické osoby a pouze na základě smluv s hospodářskými subjekty Ukrajiny.

Samozřejmě, že zahraniční investory se snaží získat plnou kontrolu nad vlastní investicí. Zpravidla je to pomocí nabytého kontrolního podílu akcií ve společnosti nebo jejího stoprocentního vlastnictví.

V případě zastavení investiční činnosti je zahraniční investor oprávněn obdržet zpět nejpozději do šesti měsíců ode dne zastavení této činnosti své investice v naturální formě nebo v měně, v níž byly investice realizovány, a to ve výši faktického vkladu (s přihlédnutím k možnému snížení základního kapitálu) bez úhrady cla, a

rovněž tak příjmy z těchto investic v peněžité nebo naturální formě oceněné na reálnou tržní hodnotu stanovenou ke dni zastavení investiční činnosti.

Zahraničním investorům je po úhradě daní, poplatků a další povinných plateb zaručeno bezproblémové a okamžité převedení jejich zisků, příjmů a dalších prostředků v devizách, získaných na zákonném základě v důsledku realizace zahraničních investic, do zahraničí.

Postup při převodu zisků, příjmů a dalších prostředků, získaných v důsledku realizace zahraničních investic, do zahraničí, stanoví Národní banka Ukrajiny.

Pokud se budeme konkrétně zabývat realizací zahraničních investic ve formě zřizování nových právnických subjektů na území Ukrajiny, lze tyto subjekty zakládat ve formách, které předpokládají ukrajinské právní předpisy. Specifikem v této souvislosti je, že zakladatelské listiny podniků se zahraniční účastí musí obsahovat údaje požadované právními předpisy Ukrajiny pro příslušné právní formy právnických osob, jakož i údaje o státní příslušnosti jejich společníků.

Majetek, který se dováží na Ukrajinu jako vklad zahraničního investora do základního kapitálu podniků se zahraničními investicemi (s výjimkou zboží určeného k prodeji nebo k vlastní spotřebě), je osvobozen od celních poplatků. Celní orgány přitom zajistí vpuštění takového majetku na území Ukrajiny na základě směnky vlastní vystavené investorem na částku odpovídající výši cla s odložením platby na maximálně 30 kalendářních dnů ode dne vyhotovení vstupní nákladní celní deklarace.

Směnka se zruší a dovozní clo se neplatí, byl-li po dobu, na kterou bylo poskytnuto odložení platby, uvedený majetek zobrazen v majetkovém výkaznictví příslušného podniku a finanční úřad podle místa sídla podniku o tom učinil na směnce příslušnou poznámku. Bude-li během tří let od doby připsání zahraniční investice na účet podniku se zahraničními investicemi majetek, který byl dovezen na Ukrajinu jako vklad zahraničního investora do základního kapitálu uvedeného podniku, zcizen (převeden úplatně či bezúplatně), včetně z důvodu zastavení činnosti tohoto podniku (s výjimkou vyvezení zahraničních investic do zahraničí), uhradí investor dovozní clo, které se vypočítává na základě celní hodnoty tohoto majetku, přepočtené na ukrajinskou hřivnu podle oficiálního směnného kurzu vyhlášeného Národní bankou Ukrajiny ke dni převodu majetku.

Co se týče samostatné produkce podniků se zahraničními investicemi nepodléhá tato licencování a kvótám vyplývajícím z právních předpisů Ukrajiny,

ovšem za podmínky, že tato produkce je certifikována jako produkce vlastní výroby dotčeného podniku, a to postupem stanoveným Kabinetem ministrů Ukrajiny.

Forma zahraniční investice v podobě úplaty za práva k provozování hospodářské činnosti, včetně práva na využívání nerostného bohatství a přírodních zdrojů, hospodářské činnosti spojené s využíváním objektů, které jsou ve vlastnictví státu, avšak nejsou předány podnikům, zařízením nebo organizacím do úplného hospodářského využívání nebo operativní správy, se realizuje na základě koncesních smluv, které se zahraničními investory uzavírá Kabinet ministrů Ukrajiny nebo k tomu státním orgánem pověřená osoba v souladu s právními předpisy Ukrajiny. Doba platnosti koncesní smlouvy je určována podle charakteru a podmínek koncese, ale nesmí být delší než 99 let. Obsahují-li koncesní smlouvy podmínky neuvedené v právních předpisech Ukrajiny, musí být schváleny Nejvyšší radou Ukrajiny.

Konečně pak mohou zahraniční investoři realizovat své investice prostřednictvím uzavřených smluv (kontraktů) o společné investiční činnosti (výrobní kooperaci, společné výrobě atd.), která není vázána podmínkou vytvoření právnické osoby, v souladu s právními předpisy Ukrajiny.

Na Ukrajině existují oblasti, do nichž zahraniční osoby nemohou investovat, například výroba vojenských zbraní a munice, rozpracování, výroba a provoz kosmických raket, činnost spojená s výrobou narkotik a psychotropních látek (s určitými výjimkami), výroba ethylového lihu a podobně. Do některých oblastí je investování omezeno počtem nabytých akcií. Zahraniční osoba nemůže být například vlastníkem více než 30 procent akcií tiskové společnosti nebo více než 30 procent akcií televizní nebo rozhlasové společnosti⁴³.

Spory mezi zahraničními investory a státem ve věci státní regulace zahraničních investic a činnost podniků se zahraničními investicemi musí být projednány před soudem Ukrajiny, není-li stanoveno jinak mezinárodními smlouvami, kterými je Ukrajina vázána. Veškeré ostatní spory podléhají rozhodovací činnosti soudu a/nebo arbitrážnímu soudu Ukrajiny nebo po dohodě stran rozhodčímu soudu jinému, tedy i zahraničnímu.

⁴³ Ekonom. Ihned.cz. Ukrajina, džungle a chaos. [on-line].[cit.2008-08-11] http://ekonom.ihned.cz/c4-10001065-26803130-407000_d-ukrajina-dzungle-a-chaos.

K nejčastěji používaným organizačně právním formám podnikatelských subjektů se zahraničním kapitálem patří⁴⁴:

- společnost s ručením omezením, v níž zpravidla v roli společníků vystupují výhradně jen zahraniční fyzické osoby nebo ukrajinské a zahraniční osoby společně. Jen zřídka do toho podnikatelského seskupení vstupují právnické osoby,
- akciová společnost otevřeného typu nebo akciová společnost uzavřeného typu, kde zpravidla zahraniční investor získává kontrolní podíl akcií (nejméně 60 %),
- ostatní formy, z nichž nejčastější je právní forma společného podniku, v němž je zpravidla účastníkem jen jedna nebo několik ukrajinských a zahraničních společností. Méně často do role společníka v této formě podnikání vstupují fyzické osoby.

Zahraniční hospodářský subjekt („subjekt“), který hodlá zřídit své zastoupení (pobočku, organizační složku) na území Ukrajiny, předloží Ministerstvu zahraničněobchodních styků a obchodu Ukrajiny následující dokumenty:

- Žádost o registraci zastoupení ve volné formě, která musí obsahovat:
 - obchodní firmu,
 - stát sídla subjektu,
 - sídlo subjektu,
 - číslo telefonu a faxu,
 - místo na území Ukrajiny, ve kterém bude zastoupení otevřeno a jeho budoucí sídlo (bude-li zřízeno více poboček, pak označení všech sídel),
 - počet zahraničních osob, které budou v zaměstnaneckém poměru k zastoupení subjektu,
 - datum založení subjektu,
 - právní forma subjektu,
 - počet zaměstnanců subjektu,
 - označení banky a číslo účtu vedeného pro subjekt,
 - předmět činnosti subjektu,

⁴⁴ Jurčeka, M. Investování a podnikání na Ukrajině. Vydalo: IQ 147 spol s.r.o. 2004. ISBN 80-239-3992-0, str. 49.

- podnikatelský záměr spojený se zřizovaným subjektem a předmět činnosti zastoupení,
- informace o obchodních stycích s ukrajinskými partnery a perspektivy rozvoje spolupráce,
- výpis z obchodního (bankovního) rejstříku země, v níž má mateřský subjekt své sídlo a v níž je faktické sídlo (sídlo hlavního řídicího orgánu) zahraničního hospodářského subjektu,
- potvrzení z bankovního ústavu, ve kterém byl oficiálně založen účet zahraničního hospodářského subjektu,
- plnou moc pro jednání osob za zahraniční subjekt na Ukrajině, vystavenou v souladu s právními předpisy země, kde je oficiálně registrována kancelář zahraničního hospodářského subjektu.

K odmítnutí státní registrace může dojít jen v případě porušení vyhlášených pravidel a musí být provedeno písemnou formou s uvedením důvodů. Postižená strana se může proti rozhodnutí odvolat k soudu. Odmítnutí registrace z důvodu neúčelnosti investice není přípustné.

Činnost zastoupení zahraničního hospodářského subjektu se zrušuje:

- v případě likvidace zahraničního hospodářského subjektu, který má své zastoupení na Ukrajině,
- v případě zrušení platnosti dohody s cizím státem, bylo-li zastoupení založeno na základě takové dohody a je-li to přímo uvedeno v ustanoveních takové dohody,
- na základě rozhodnutí zahraničního hospodářského subjektu, který zastoupení zřídil,
- v případě, že zahraniční hospodářský subjekt nebo jeho zástupce neplní ustanovení příslušných platných právních předpisů Ukrajiny, a to na základě soudního rozhodnutí.

V případě zrušení zastoupení zahraničního hospodářského subjektu přijme Ministerstvo zahraničněobchodních styků a obchodu Ukrajiny rozhodnutí o vymazání zápisu týkajícího se zastoupení v Rejstříku zastoupení a o odebrání Osvědčení o zápisu. Tato skutečnost je následně zveřejněna v souladu s právními předpisy.

2.2 Zakládání a fungování společností.

Ukrajinské právní předpisy upravují následující typy obchodních společností:

akciová společnost,

- společnost s ručením omezením,
- společnost s dodatečným omezením,
- komanditní společnost,
- veřejná obchodní společnost.

Existují určitá pravidla omezující vytváření řetězců společností s ručením omezením s jediným společníkem a akciových společností s jedním akcionářem. V případě, že společnosti s ručením omezením a akciové společnosti jsou zakládány a vlastněny jediným společníkem (akcionářem) nemohou zakládat další společnost s ručením omezením nebo akciovou společnost vlastněnou jediným společníkem (akcionářem).

Společnost s ručeným omezením⁴⁵

Společnost s ručením omezením mohou být založené jak právnickou tak i fyzickou osobou a maximální počet zakladatelů není stanoven. Minimální základní kapitál by měl činit nejméně 100 násobku minimální mzdy. Vklady do základního kapitálu mohou mít peněžní formu a to v národní měně nebo v zahraniční měně, mohou být ve formě cenných papírů, práv k majetku hmotnému a nehmotnému a nemajetkových práv, budov, zařízení. Nepeněžité vklady musí být oceněny zakladateli nebo společníky a určeny ve stanovách společnosti. Před registrací společnosti s ručením omezeným musí každý zakladatel uhradit minimálně 50 % svého vkladu uvedeného ve stanovách. Celý vklad do základního kapitálu společnosti musí být uhrazen do jednoho roku od státní registrace, jinak musí společnost snížit základní kapitál.

Společnost s ručeným omezením musí vytvářet rezervní fond a ten nesmí být méně než 25 % základního kapitálu a musí být zřízen v momentě, když je společnost státně zaregistrovaná. Roční vklad do rezervního fondu nesmí činit méně než 5 % z čistého zisku společnosti. Společníci společnosti nenesou odpovědnost za závazky společnosti. Ale v případě společníků, co nesplatili svůj vklad v plné výši, nesou odpovědnost za závazky společnosti do výše svých nesplacených vkladů.

⁴⁵ Верховна Рада України. Закон. Про господарські товариства. . [on-line]. [cit.2008-08-15]. <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=1576-12>

Zakládajícím dokumentem společnosti jsou stanovy. Musí je schválit zakladateli společnosti a jsou základním podkladem pro státní registraci společnosti.

Výkonným orgánem společnosti je jeden nebo více ředitelů, jmenovaných valnou hromadou. Ředitelé musí být se společností v zaměstnaneckém poměru a zahraniční ředitelé musí proto získat pracovní povolení. Nejvyšším orgánem společnosti je valná hromada společníků. Rozhodovací pravomoc má pouze když je přítomno minimálně 60 % společníků. Získání prosté většiny ve společnosti – 51 % nezaručuje plnou kontrolu nad společností. Valná hromada stanoví dozorčí výbor, který má minimálně 3 členy. Tento výbor kontroluje zejména výroční zprávu a výkazy společnosti. Společníci společnosti mohou převést svůj podíl na jinou osobu, ale musí to schválit valná hromada a ostatní společníci mohou uplatnit předkupní právo na daný obchodní podíl. Společník může ze společnosti vystoupit a vybrat svůj podíl na čistém obchodním jmění společnosti. Takový společník však musí informovat společnost o tomto záměru minimálně tři měsíce do předu. Způsob odhadu hodnoty částí majetku v poměru k podílu společníka na základním kapitálu, postup a podmínky úhrady je stanoven ve stanovách a platná legislativa.

Akciová společnost⁴⁶

Podle ukrajinského práva obchodní společnosti se rozlišuje akciová společnost uzavřeného typu, jejíž akcie nejsou veřejně obchodovatelné na burze cenných papírů a otevřená akciová společnost, jejíž akcie lze získat jejich upsáním nebo nákupem. Zakládání a fungování společností je honě podobná jako u společností s ručením omezením. Základní kapitál akciové společnosti je rozdělen do pevné stanoveného počtu akcií stejné nominální hodnoty a jeho výše by měla činit 1250 násobku minimální mzdy. Veškeré akcie musí být registrovány u Ukrajinské státní komise pro cenné papíry a burzy cenných papírů. Žádost a tuto registraci akcií musí být podána maximálně do 60 dnů co proběhla státní registraci společnosti. Akcie musí být registrovány na jméno akcionáře a jsou buď listinné nebo zaknihované. Hodnota prioritních akcií nesmí být větší než 25 % základního kapitálu. Převod akcií v otevřené akciové společnosti nepodléhá schválení ostatních akcionářů a nevztahuje se na něj předkupní právo. V uzavřené akciové společnosti akcionáři mohou toto právo uplatnit.

⁴⁶ Верховна Рада України. Закон. Про господарські товариства. [on-line].[cit.2008-08-15]. <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=1576-12>

Společnost s dodatečným omezením.

Společnost s dodatečným omezením je strukturována a ovládána stejným způsobem jako u společnosti s ručeným omezením, avšak rozdíl je ručení za závazky společnosti. Společníci ve společnosti s dodatečným omezením neručí jen do výše svých nesplacených vkladů. V této formě obchodní společnosti ručí společníci i svým majetku a to do výše odpovídajícímu násobku vkladu společníka a která je stanovena ve stanovách společnosti.

Veřejná obchodní společnost

Veřejná obchodní společnost je společnost, kde alespoň dvě fyzické osoby společně podnikají a ručí za závazky společnosti společně a nerozdílně celým svým majetkem. Společníci veřejné obchodní společnosti jsou zaregistrovaní jako podnikatele ve státním rejstříku dle místa jejich bydliště. Každá fyzická osoba může být společníkem pouze v jediné veřejné obchodní společnosti a zároveň nesmí být neomezeně ručícím společníkem v komanditní společnosti.

Komanditní společnost

Komanditní společnost je společnost, ve které jsou jeden nebo více společníků ručí za závazky společnosti celým svým majetkem a jeden nebo více společníků ručí za závazky společnosti jen do výše svých nesplacených vkladu – depozitáři. Fyzická osoba může být neomezeně ručícím společníkem pouze v jedné komanditní společnosti. Celková výše vkladů depozitářů nesmí překročit 50 % základního kapitálu společnosti.

Reprezentační kancelář

Reprezentační kancelář je velmi častou formou podnikání, která nemá právní subjektivitu a své aktivity realizuje jménem a na účet zahraniční mateřské společnosti, která je plně vázaná úkony své ukrajinské reprezentační kanceláři. Tato forma podnikání vyvíjí marketingovou a propagační činnost na Ukrajině. Reprezenční kancelář taky může provádět i obchodní činnost s výjimkou těch, ke kterým je zapotřebí získat obchodní společnost. Reprezenční kancelář musí být zaregistrována u státního daňového úřadu, na Ministerstvu ekonomiky Ukrajiny a musí vest své vlastní účetnictví.

Antimonopolní legislativa

Podle zákona o ochraně hospodářské soutěže za monopolně postavenou společnost se považuje společnost, která má 35 % podílu na daném trhu produktu. Antimonopolní úřad může zakázat vzniku takového postavení. Na Ukrajině taky se

musí získat předchozí souhlas antimonopolního úřadu v případě, že firma se zakládá dvěma nebo více zakladateli, při fúzování a akvizicích. Jde tedy o případy, kdy celosvětový roční obrat nebo hodnota aktiv spojovatelů činí 12 000 000 eur a zároveň celosvětový roční obrat nebo hodnota aktiv alespoň dvou účastníků spojení činí 1 000 000 eur a roční obrat nebo hodnota aktiv jednoho účastníka spojení na Ukrajině je minimálně 1 000 000 eur. V případě porušení pravidel ochrany hospodářské soutěží, antimonopolní úřad stanoví danému podniku sankce. Co se týče výše pokuty, tak ta může dosáhnout 1-10 % ročních výnosů z obratu za poslední vykazovaný rok.

Na Ukrajině lze vykonávat jakoukoliv činnost, která není zakázána zákonem nebo není v rozporu s ukrajinským právem. Avšak pro některé činnosti se musí získat zvláštní povolení, které se vydává na 5 let s možností opakovaného prodloužení.

Každý podnikatelský subjekt na Ukrajině musí být statně zaregistrován a to u místního příslušného městského nebo obvodního orgánu státní správy podle sídla podnikatelského subjektu.

Pro provedení státní registrace právnické osoby se předkládají následující dokumenty:

- vyplněnou registrační kartu příslušného typu,
- výtisk originálu nebo notariálně ověřenou kopii originálu dokumentu o rozhodnutí vlastníka majetku nebo jím zmocněné osoby o založení právnické osoby,
- dva výtisky stanov,
- dokument potvrzující zaplacení poplatku za registraci.

Pro provedení státní registrace fyzické osoby se předkládají :

- vyplněnou registrační kartu příslušného typu,
- kopii dokumentu potvrzující přidělení identifikačního čísla fyzické osoby – plátce daní a jiných povinných plateb,
- dokument potvrzující zaplacení poplatku za registraci.

Výše registračního poplatku pro právnické osoby činí 10 násobků nezdanitelné části minimální mzdy, což představuje přibližně 563 Kč, pro fyzické osoby je to 2 násobky nezdanitelné části minimální mzdy, což činí přibližně 113 Kč.⁴⁷ Státní registrace trvá 3 pracovní dny a registrace u daňového a statistického úřadu 14 kalendářních dnů.

⁴⁷ Výpočty autora

2.3 Daňový systém Ukrajiny.

Hlavním zákonem, který řeší otázky daňového zatížení subjektů je zákon „O systému zdaňování“. V tomto zákonu jsou definovány druhy daní a poplatky, způsob a mechanismus jejich úhrady. Podle tohoto zákona na Ukrajině existují dvě základní kategorie daní a poplatků, mezi ně patří:

- daně a poplatky, kteří jsou stanovené centrálními orgány zákonodárné a výkonné moci a jsou jednotné pro celé území Ukrajiny,
- místní daně a poplatky, které jsou stanovené místními orgány.

Daň z přidané hodnoty

Obecně jsou plátcí DPH ukrajinské a zahraniční právnické a fyzické osoby, kteří vykonávají obchodní činnost na Ukrajině nebo dovážejí zboží. Povinná registrace k DPH se vyžaduje v případě, že výše výnosů podnikatelského subjektu za poslední 12 měsíců překročí 300 000 UAH, což přibližně činí 993 377 Kč, dále při prodeji konfiskovaného majetku a v případě subjektu co prodávají zboží prostřednictvím internetu. Sazba daně činí 20 % za základu daně a v případě vývozu zboží a služeb s tím souvisejících sazba daně stanovena na 0 %.

Daňová povinnost je stanovena okamžikem první události:

- dnem postoupení platby od kupujícího na bankovní účet prodávajícího,
- datem expedice zboží,
- datem vystavení dokumentu, co potvrzuje splnění zakázky.

Od platby DPH jsou osvobozeny následující úkony:⁴⁸

- emise cenných papírů, jejich umístování, prodej, výměna,
- zúčtovací clearingová, registrační a depozitní operace na trhu cenných papírů,
- oběh valutových činností, bankových kovů, bankovek a mincí,
- inkasní zúčtovací a pokladní služby, poskytování a navrácení peněz na podkladě smluv o půjčce, depozitu, vkladu apod.,
- obchodování s pohledávky,
- předání majetku pronajímateli nájemci a jeho navrácení pronajímateli po ukončení platnosti smlouvy o pronájmu,
- poskytování pojišťovacích služeb,

⁴⁸ Jurčeka, M. Investování a podnikání na Ukrajině. Vydalo: IQ 147 spol s.r.o. 2004. ISBN 80-239-3992-0, str. 65.

- vyplácení mezd, penzí, stipendií, dotací a jiných peněžních nebo majetkových úhrad fyzickým osobám,
- předávání základních prostředků ve formě vkladů pro formování základního kapitálu právnických osob za účelem jeho transformace do jimi emitovaných korporativních práv.

Daň z příjmů právnických osob⁴⁹

Podle ukrajinské daňové legislativy právnické osoby, kteří jsou založené a provozují svou činnost podle ukrajinských právních předpisů se považují za daňové rezidenty a platí daň z příjmu právnických osob ve výši 25 % a to i z příjmu dosažených v zahraničí.

Ukrajínští daňoví nerezidenti platí daň z příjmů právnických osob jen z příjmu získaných ze zdrojů na Ukrajině a podléhají srážkové dani a to ve výši 15 %. Vedle obecné 15% dani se uplatňuje i sazba ve výši 25 % (např. výnosy ze státních poukázek) a 6 % (např. dopravné, které nerezidenti získali ze zdrojů na Ukrajině). Některé typy příjmu získaných ze zdrojů na Ukrajině jsou od dani osvobozeny. Výše uvedené srážkové dani se uplatňují pouze v případě, není-li stanoveno jinak v příslušné smlouvě o zamezení dvojitého zdanění. Tyto smlouvy Ukrajina dosud podepsala s 56 státy. V případě, že ukrajinský daňový nerezident chce uplatnit ustanovení smlouvy o zamezení dvojitého zdanění, je povinen předložit dokument osvědčující daňové rezidentství v daném státě.

Daň z příjmů fyzických osob

Podmínky zdaňování příjmu fyzických osob jsou upraveny v zákoně „O dani z příjmů fyzických osob“ z 22. května 2003 a jeho pozdějšími změnami. V současné době výše této dani činí 15 %.

Od dani z příjmů fyzických osob jsou osvobozeny⁵⁰:

- příjmy za státního systému sociálního zabezpečení a platby ze sociálního pojištění,
- alimenty,
- státní a soukromé důchody,

⁴⁹ Peterka&Partners. Podnikání na Ukrajině. Praktický průvodce ukrajinským právem aktualizováno 05/2007. [on-line]. [cit.2008-08-16]. http://www.peterkapartners.com/publ_DB/DB-Podnikani_na_Ukrajine.pdf

⁵⁰ Jurčeka, M. Investování a podnikání na Ukrajině. Vydalo: IQ 147 spol s.r.o. 2004. ISBN 80-239-3992-0, str. 73.

- kompenzace za újmu vyvolanou pracovní neschopností v důsledku úrazu, zmrzačení a choroby nebo v důsledku ztráty živitele,
- příjmy vojáků, osob pracujících v orgánech vnitřních věcí a ve vězeňské službě,
- příjmy z prodeje osobního majetku občanů.

Jednotná daň z malého podnikání

Právnícké a fyzické osoby, kteří splňují zvláštní kritéria se mohou stát plátcí jednotné dani. Je možné si zvolit sazbu této dani ve výši 6 % nebo 10 %. Pokud podnikatelský subjekt si zvolí 10% sazbu dani, tak potom nemusí platit daň z přidané hodnoty.

Subjektem malého podnikání se může stát⁵¹:

- právnická osoba libovolné organizačně právní formy, u které počet evidovaných pracovníků v průběhu fiskálního roku nepřekročí 50 osob a objem tržeb nebude vyšší 1 mil. UAH,
- fyzická osoba, která podniká bez vytvoření právnické osoby a není ve sledovaném období u ní v pracovním poměru více než 10 osob a objem tržeb realizované produkce nepřekročí ve fiskálním roce 500 000 UAH.

Ukrajinská legislativa zakazuje uplatnění jednotné dani pro pojišťovny, banky, finanční instituce, podnikatelské subjekty obchodující s tabákem, alkoholickými nápoji apod.

Spotřební daň

Spotřební daň je uvalena na zvláštní produkce vyráběné nebo dovážené na Ukrajinu. Tato daň je zahrnuta do ceny zboží a vztahuje se např. na tabákové a alkoholické výrobky, motorová vozidla a paliva, luxusní zboží apod. Při vývozu spotřební daň se neplatí.

Pozemková daň

Za plátce této dani jsou považovány právnické a fyzické osoby, co jsou vlastní nebo užívají pozemku. Nepatří sem nájemci pozemku, kteří platí jenom nájem.

Daňové sazby v případě zemědělské půdy činí:⁵²

- 0,1 % za hektar půdy v případě zemědělských polí a pastvin,

⁵¹ Jurčeka, M. Investování a podnikání na Ukrajině. Vydalo: IQ 147 spol s.r.o. 2004. ISBN 80-239-3992-0, str. 69.

⁵² Peterka&Partners. Podnikání na Ukrajině. Praktický průvodce ukrajinským právem aktualizováno 05/2007. [on-line].[cit.2008-08-16]. http://www.peterkapartners.com/publ_DB/DB-Podnikani_na_Ukrajine.pdf

- 0,03 % za hektar půdy v případě lesních porostů.

Daňová sazba v případě městské půdy činí 1 % z hodnoty půdy.

Daň z dopravních prostředků

Tuto daň platí právnické a fyzické osoby, kteří jsou majiteli dopravních prostředků a jsou zaregistrováni na Ukrajině. Sazba daní je závislá na zdvihovém objemu motoru.

Daň na povinné sociální a penzijní pojištění⁵³

Plátcí daní jsou jak zaměstnanci tak i zaměstnavatelé. U povinného penzijního pojištění jsou sazby daně následující:

- zaměstnavatele odvádí 32 %,
- zaměstnanci odvádí 1-2 %, v závislosti na výši mzdy,
- podniky, instituce a organizace zaměstnávající invalidy odvádí 4 %,
- státní zaměstnanci a letový personál platí 1-5 %, v závislosti na výši mzdy,

U povinného sociálního pojištění se odvádějí následující příspěvky:

- pro případ dočasné ztráty pracovní způsobilosti zaměstnavatel odvádí 2,9 % a zaměstnanec 0,5-1 % v závislosti na mzdové výši,
- pro případ nezaměstnanosti zaměstnavatel odvádí 1,9 % a zaměstnanec 0,5 %,
- pro případ nešťastné události na pracovišti i chorob z povolání, které mají za následek ztrátu pracovní způsobilosti se odvádí 0,87 % u objemu mezd.

Místní daní a poplatky

Na Ukrajině existují řada místních daní a poplatky, výše kterých stanovují místní orgány. Mezi ně patří např. daň z reklamy, z parkování, rekreační daní apod.

Clo⁵⁴

Clo je uvaleno na většinu produktů dovážených na Ukrajinu a na některé zboží vyvážené z Ukrajiny. Výše cla se vypočítá na základě celní hodnoty v souladu s ukrajinským Jednotným celním sazebníkem. V jednotném celním sazebníku je zboží klasifikováno podle harmonizovaného číselného systému, který je podobný

⁵³ Jurčeka, M. Investování a podnikání na Ukrajině. Vydalo: IQ 147 spol s.r.o. 2004. ISBN 80-239-3992-0, str. 74.

⁵⁴ Peterka&Partners. Podnikání na Ukrajině. Praktický průvodce ukrajinským právem aktualizováno 05/2007. [on-line].[cit.2008-08-16]. http://www.peterkapartners.com/publ_DB/DB-Podnikani_na_Ukrajine.pdf

harmonizované celní klasifikaci Evropské unii. Celní sazby se zpravidla pohybují v rozmezí od 2 % do 50 %.

Investice ve formě hmotného majetku, který byl vložen do základního kapitálu ukrajinské společnosti je osvobozen od povinnosti platit clo. Avšak v případě, že hmotný majetek zcizen nebo příslušná společnost se zahraniční investicí zanikne do tří let od zaúčtování investice a příslušná investice není z Ukrajiny vyvezená, potom musí ukrajinský podnikatelský subjekt se zahraniční investicí zaplatit clo ve vyměřené výši.

2.4 Bankovní sektor

Bankovní soustava Ukrajiny je dvoustupňová a zahrnuje Národní banku Ukrajiny (NBU) a komerční banky s různými organizačně-právními formami podnikání. V současnosti na Ukrajině můžeme pozorovat velmi pozitivní tendence vývoje bankovního sektoru i přes to, že politická situace tomu nenasvědčuje. Tempo růstu jeho většiny ukazatelů v roce 2007 byli největší za posledních několik let.

Bankovní sektor se i nadále intenzivně rozvíjí a roste jeho význam pro ekonomiku státu. Posílila konkurence ve sféře kreditování fyzických osob a tím se stimuluje celkový růst kvality bankovních služeb a vznikají nové bankovní produkty. Transparentnost činností bank se zvýšila, začali se využívat nové informační technologie a rozšiřuje se bankovní business v regionech Ukrajiny.

K 1. srpnu 2008 na Ukrajině bylo zaregistrováno celkem 197 bank z nich 180 mají bankovní licenci Národní banky Ukrajiny. Podle forem vlastnictví bank bylo evidováno: 151 akciových společností a 29 společností s ručením omezením. V daném období v ukrajinském bankovním sektoru bylo zaregistrováno celkem 49 bank se zahraniční účastí, z toho 18 bank se stoprocentním zahraničním vlastnictvím.⁵⁵

Na Ukrajině taky fungují dvě banky, které jsou vlastněny výlučně státem:

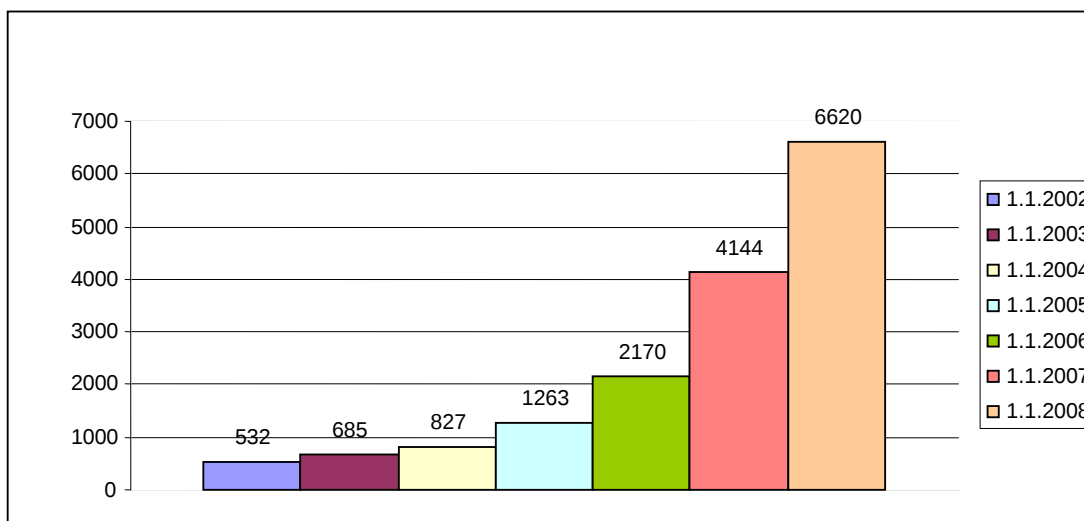
- Deržavná oščadná banka, která je podle legislativy Ukrajiny jedinou bankou co garantuje zachování vkladu obyvatelstva (Státní spořitelna),
- Deržavná exportně-importní banka, která úvěruje základní a perspektivní sektory ekonomiky Ukrajiny.

V roce 2007 bylo dosaženo nejlepších výsledků růstu kapitálu, aktiv, dluhu a výnosu bank za posledních 7 let. Bankovní systém Ukrajiny v roce 2007 měl největší

⁵⁵ Národní banka Ukrajiny. Статистична інформація. [on-line].[cit.2008-09-24].
<http://www.bank.gov.ua/Statist/Banks.xls>

ziskovost za celou dobu existence. Celkový objem zisku činil 6,6 mld. UAH, což je 1,6krát více v porovnání z rokem 2006 (viz graf 1). Růst kapitálu bank byl 76 % a stanovil 10 % HDP. V průběhu roku vzrostla zdrojová база bankovního sektoru o 78 % (v roce 2006 o 57,9 %), jejíž dostatek je jedním z předpokladů pro funkčnost a finanční stabilitu bank. Aktiva bank v roce 2007 se zvětšili o 75,3 % a taky pokračovali tendence v růstu aktiv v zahraniční měně oproti aktivům v měně domácí. Taky v tomtéž roce se zastavil růst úrovně dolarizace ekonomiky (v roce 2007 tento ukazatel se snížil o 15,6 % oproti roku 2006), což svědčí o růstu důvěry obyvatelstva v národní měnu a zároveň se zvětšili vklady občanů ve hřívnách oproti vkladům ve valutách.⁵⁶

Graf 1: Dynamika vývoje výnosů bank Ukrajiny (v mil. UAH)

Zdroj: [56]

Finanční stav ukrajinských bank se oceňuje víc než dobrý. Je jasný, že podle uvedených parametru ukrajinský bankovní sektor je ještě pozadu většiny bankovních sektorů států Východní Evropy. Ale dynamika jeho růstu je přesvědčivá a rozdíl se s každým rokem zkracuje. Ukrajině se daří zlepšovat nejenom kvantitativní ale i kvalitativní charakteristiky bankovního sektoru. Význam bankovního sektoru rok od roku roste a nadále se zvětšuje jeho podíl na ekonomickém růstu Ukrajiny. Je namístě podotknout, že podle ratingové agentury FITCH, že základní makro ukazatele nedemonstrují pokles stability ukrajinského bankovního systému.

⁵⁶ Národní banka Ukrajiny. Публікації. [on-line]. [cit.2008-09-24].
http://www.bank.gov.ua/Publication/Of_vydan/Annual%20Reports%20Bank%20Supervision/Zvit_bank_nagladu_2007.pdf

Zahraniční investory v bankovním sektoru Ukrajiny

Zahraniční investory začali vstupovat na ukrajinský bankovní trh až koncem 90tých let. Mezi prvními zájemci byli takové banky jako Calyon (Francie, předtím Crédit Lyonnais), Raiffeisenbank (Rakousko), ING (Nizozemsko), Kreditanstalt (Německo) a Citibank (USA). Banky ze sousedících států včetně Alfa Bank a National Reserve Bank (obě z Ruska), stejně jako Kredyt Bank a Pekao (obě jsou z Polska) taky investovali do bankovního sektoru Ukrajiny. I přes to v té době účast zahraničního kapitálu v tomto sektoru ekonomiky zůstávala minimální. Situace se začala měnit až po roce 2005, kdy byly vneseny změny do legislativy a zahraniční investory začali ve velkém vstupovat na ukrajinský trh.

V srpnu 2005 rakouská banka Raiffeisen International zaplatila více než 1 mld. USD za 93,5% podíl v Aval bance, která má nejvíc rozvinutou obchodní síť a je druhou největší bankou podle aktiv. V dnešní době se jmenuje Raiffeisen Bank Aval. Skupina Raiffeisen již předtím působila na ukrajinském trhu prostřednictvím JSBC Raiffeisenbank Ukraine, která je s celkovými aktivy ve výši 627 milionů eur sedmou největší ukrajinskou bankou.⁵⁷

V prosinci téhož roku francouzská banka BNB-Paribas získala 51% podíl v Ukrsibbank, která je pátou největší bankou Ukrajiny.

V průběhu roku 2006 následovali další nákupy ukrajinských bank a bankovních podílů zahraničními investory. Na začátku roku 2007 rakouská banka Erste bank oznámila svůj záměr otevřít na Ukrajině více než 400 poboček v průběhu třech let. Dále, v únoru téhož roku vedoucí švédská společnost Swedbank koupila TAS Commerzbank za 1 mld. USD⁵⁸.

V roce 2007 zvětšil se počet bank se zahraničním kapitálem z 35 na 47, což je 27,9 % z celkového počtu fungujících bank na Ukrajině. Taky počet bank se stoprocentní zahraniční účastí se zvětšil z 13 na 17, což činí 9,7 % od celkového počtu fungujících bank. Celkový objem zahraničního kapitálu, zaregistrovaného v celkovém základním kapitálu bank Ukrajiny se tak zvýšil na 35 %⁵⁹.

⁵⁷Měšec.cz. Raiffeisen International kupuje ukrajinskou Bank Aval. [on-line].[cit.2008-09-24].
<http://www.mesec.cz/tiskove-zpravy/raiffeisen-international-kupuje-ukrajinskou-bank-aval/>

⁵⁸KPMG. Investment in Ukradne. [on-line].[cit.2008-09-25].
http://www.kpmg.com.ua/dbfetch/52616e646f6d49561a9936e4fc0f8d7223cc64a2529e340e/investment_in_ukraine_2007_a5.pdf

⁵⁹Národní banka Ukrajiny. Публікації. [on-line].[cit.2008-09-24].
http://www.bank.gov.ua/Publication/Of_vydan/Annual%20Reports%20Bank%20Supervision/Zvit_bank_nagladu_2007.pdf

K 1. lednu 2008 celková suma zahraničních investic v ukrajinském bankovním sektoru činil 15,5 mld. UAH. Zahraniční kapitál do bankovního sektorů směřoval ze 23 států světa. Největší částky z celkového objemu kapitálů vložili následující státy: Rakousko (20,3 %), Kypr (20,3 %), Francie (12,5 %), Rusko (9,7 %), Nizozemsko (8,2 %), Polsko (7,9 %), Švédsko (6,1 %) ⁶⁰.

2.5 Pojišťovnictví

Základním dokumentem, který upravuje pojišťovací činnost na Ukrajině je zákon z roku 1996 „Zákon o pojištění“ a jeho pozdější změny.

Ukrajinský pojišťovací trh se dá celkově označit jako velmi roztržštěný. Působí na něm přibližně 446 pojišťoven, co nabízejí převážně komplexní služby. Na trhu neživotního pojištění největší firmou je místní společnost Lemma a na trhu životního pojištění je to firma Grawe Ukraine.

V roce 2007 na Ukrajině nejvíce se uzavírali následující typy pojištění: ⁶¹

- pojištění pozemního transportů tvořilo 21,6 % z celkového předepsaného pojištění,
- pojištění finančních rizik 21,1 %,
- pojištění majetků 14 %,
- pojištění proti požárům a nepředvídaným přírodním katastrofám 10,3 %,
- pojištění nákladu a zavazadel 6,5 %,
- pojištění odpovědnosti majitelů vozidel 4,6 %,
- pojištění úvěrů 4,5 %,
- životní pojištění 4,4 %.

Na ukrajinském pojišťovacím trhu v roce 2007 byli zaznamenány příznivé růstové tendence. Vzrostl počet uzavřených smluv o 19,2 % oproti roku 2006, z toho smlouvy uzavřené s fyzickými osobami vzrostly o 20,2 % a s právními osobami o 20,4 %. Objem celkových pojistných výplat vzrostl o 61,2 % a objem pojistných premií o 30,2 %. Pojistné rezervy se zvětšily o 40,1 %, z toho technické rezervy o 37,5 % a

⁶⁰ Národní banka Ukrajiny. Публікації. [on-line].[cit.2008-09-24].

http://www.bank.gov.ua/Publication/Of_vydan/Annual%20Reports%20Bank%20Supervision/Zvit_bank_nagladu_2007.pdf

⁶¹ Держфінпослуг. Страховий ринок. Показники у розрізі видів страхування. [on-line].[cit.2008-09-26].http://www.dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/sk_por_2007_2005.xls

rezervy životního pojištění o 63, 0 %. Zvětšila se taky úroveň aktiv pojišťoven, která činila 32 213 mil. UAH, což je nárůst oproti roku 2006 o 34,2 %.⁶² (viz příloha 2)

Zahraníční investory na ukrajinském pojišťovacím trhu

V minulosti podle „Zákonu o pojištění“ pojišťovací činnost na Ukrajině směli provozovat jenom rezidenty státu. Zahraníční subjekty mohli podnikat v této sféře prostřednictvím zaregistrované ukrajinské pojišťovny, kterou koupí a nebo založením společnosti s ručením omezením, kterou založí na území Ukrajiny.

Tato situace se však změnila v roce 2008 vstupem Ukrajiny do WTO, kdy v důsledku závazků před členskými zeměmi parlament Ukrajiny přijal řadu dokumenty upravující podmínky podnikání zahraničních subjektů v pojišťovací sféře. Tím došlo k liberalizaci a otevření pojišťovacího trhu nerezidentům Ukrajiny. Podnikatelské subjekty, které nejsou rezidenti Ukrajiny mohou na její území vykonávat následující pojišťovací činnost⁶³:

- zajištění,
- zprostředkování pojištění jako makléřství a agenturní služby týkající se zajištění,
- doplňující služby jako poradenství, zhodnocení aktuárských rizik a plnění povinností,
- pojištění lodní dopravy,
- pojištění leteckého provozu,
- pojištění rizik z vypouštění raket,
- pojištění nákladu.

V roce 2010 by měl vstoupit v platnost zákon, který bude povolovat zahraničním pojistitelům poskytovat jakékoliv pojišťovací služby s podmínkou vytvoření zastoupení na území Ukrajiny a získání nezbytného opatření od Státní komisi regulování finanční činnosti. Z výše uvedených skutečností vyplývá, že zahraniční subjekty v dnešní době mají snadnější přístup k ukrajinskému pojišťovacímu trhu a mohou tak poskytovat odpovídající služby ukrajinským zákazníkům.

⁶² Держфінпослуг. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України за рік 2007. [on-line].[cit.2008-09-26] http://www.dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/straxuvanja2007_1kv2008_last.pdf

⁶³ Peterka&Partners. News 2008. [on-line].[cit.2008-09-26]. http://www.peterkapartners.com/pdf_news/2008-1_news.pdf

V současnosti roste zájem velkých finančních skupin o ukrajinský pojišťovací trh. K 1. lednu 2008 bylo evidováno celkem 78 pojišťoven se zahraniční účastí. V průběhu roku 2007 bylo registrováno 8 nových pojišťovatelů se zahraniční účastí a celkový objem investic do těchto společností činil 65,07 mil. UAH. Pro porovnání v roce 2006 bylo zaregistrováno 3 nové společnosti se zahraniční účastí s celkovým objemem investic 24,69 mil. UAH⁶⁴.

Největší investory do ukrajinského pojišťovnictví jsou společnosti z Velké Británie, USA, Polska a Kypru. Na Ukrajině už jsou přítomné největší finanční skupiny světa. Třeba několik let drží prvenstvo v oblasti životního pojištění společnost ALIGE AIV life, která je dceřinou společností americké korporaci AIG a společnost Grawe Ukradne, vlastněná rakouským pojišťovatelem Grazer Wechseite. V této sféře taky působí takové zahraniční společnosti jako italská Generali Group ("Дженерали Гарант. Страхование Жизни"), belgicko-nizozemská Fortis ("Fortis Страхование Жизни Украина"), Uniqa ("Uniqa-Жизнь"), polská PZU ("ПЗУ Украина. Страхование жизни"), rakouská Wiener Städtische ("Юпитер"), ruská Allianz AG ("Allianz-РОСНО Жизнь").

Skupina AXA a společnost BNP Paribas v roce 2007 oznámily uzavření dohody o partnerství na ukrajinském trhu neživotního pojištění. AXA koupí od UkrSibbank, dceřiné společnosti BNP Paribas, 50% podíl v její pojišťovací divizi Ukrainian Insurance Alliance (UIA). AXA převezme řízení společného podniku, který bude během počátečního období 10 let těžit z exkluzivní smlouvy se společností UkrSibbank o poskytování bankopojištění. UIA nabízí prostřednictvím 1000 poboček UkrSibbank převážně individuální pojištění motorových vozidel a majetku. V roce 2006 společnost více než zdvojnásobila své výnosy oproti předchozímu roku na 35 milionů USD.⁶⁵

V tomtéž roce dokázala Vienna Insurance Group výrazně posilnit svou přítomnost na ukrajinském pojišťovacím trhu. Vienna Insurance Group je na vynikajícím druhém místě v oblasti povinného ručení (s tržním podílem víc než 10 %) a celkově získala v oblasti pojištění motorových vozidel třetí místo na trhu (tržní podíl

⁶⁴ Держфінпослуг. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України за рік 2007. [on-line]. [cit.2008-09-26] http://www.dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/straxuvanja2007_1kv2008_last.pdf

⁶⁵ Financecr.cz. Pojištění. AXA a BNP Paribas spojí síly na ukrajinském trhu neživotního pojištění. . [on-line]. [cit.2008-09-26] <http://www.financecr.cz/home/index.php?category=5&subcategory=10&m=show&id=332>

kolem 7 %). Celkově dosáhly ukrajinské pojišťovací společnosti Vienna Insurance Group šestého místa na trhu. Vienna Insurance Group vstoupila na ukrajinský pojišťovací trh koncem roku 2004. Dnes je zde Vienna Insurance Group zastoupena dvěma pojišťovateli majetku Kniazha a Globus a taky životní pojišťovnou Jupiter, jejichž podíly vlastní.⁶⁶

Nejvýznamnějšími finančními vstupy českých firem na trh Ukrajiny v oblasti pojišťovnictví a penzijních fondů byly investice skupin PPF Group a České pojišťovny.

2.6 Celní režim

Podle platné ukrajinské legislativy zboží a jiné předměty, které překračují statní celní hranici Ukrajiny podléhají následujícím daním a poplatkům: clům, celním poplatkům, dani z přidané hodnoty, akciznímu poplatků, jedinému poplatku.

K 1. lednu 2004 vstoupil v platnost nový celní kodex Ukrajiny podle kterého se rozlišují následující celní režimy⁶⁷:

- import,
- reimport,
- export,
- reexport,
- tranzit,
- dočasný dovoz a vývoz,
- celní sklad,
- speciální celní zóna ,
- obchod bezcelního prodeje,
- přepracování v celním teritoriu Ukrajiny,
- přepracování za hranicí celního teritoria,
- zničení,
- odmítnuti ve prospěch státu.

⁶⁶ Měšec.cz. Vienna Insurance Group na Ukrajině: Vzorový příklad strategie růstu. [on-line].[cit.2008-09-26] <http://www.mesec.cz/tiskove-zpravy/vienna-insurance-group-na-ukrajine-vzorovy/>

⁶⁷ Державна митна служба України. Митні режими та їх особливості. [on-line].[cit.2008-09-28] [.http://www.customs.gov.ua/dmsu/control/uk/publish/article?art_id=303004&cat_id=295979](http://www.customs.gov.ua/dmsu/control/uk/publish/article?art_id=303004&cat_id=295979)

Import zboží na ukrajinské území podléhá uhrazení importního cla, daní z přidané hodnoty a akciznímu poplatku podle tarify platného v době dovozu a podle platných zákonů Ukrajiny.

Reimport je možný v případě, že:

- zboží je původem z celního teritoria Ukrajiny,
- zboží se dováží nejpozději do jednoho roku od doby jeho vývozu za hranice Ukrajiny,
- zboží nebylo za hranicemi Ukrajiny využíváno za účelem vytvoření zisku,
- zboží dováží se v takovém stavu, v jakém bylo vyvezeno, mimo změn způsobených jeho přirozeným opotřebením a to za předpokladu, že byli dodržovány normální podmínky pro jeho skladování a přepravu,
- importní clo se neplatí, DPH a akcizní poplatek se platí podle platné legislativy.

Export zboží akcizní poplatek a DPH se neplatí a exportní clo se platí podle tarifu platného v době vývozu.

Reexport zboží je zatěžován exportním clem a zde se neplatí DPH a akcizní poplatek.

Tranzit zboží je možný za následujících podmínkách:

- zboží nesmí být použito na území Ukrajiny,
- zůstat v neměnném stavu, mimo změn způsobených jeho přirozeným opotřebením a to za předpokladu, že byli dodržovány normální podmínky pro jeho skladování a přepravu,
- zde se platí jenom jediný poplatek.

Dočasný vývoz a dovoz zboží může být uskutečněn jen po dobu kratší než jeden rok a zde se neplatí žádné poplatky a cla. V případě porušení této podmínky celní deklarant je pokutován a musí uhradit veškeré celní poplatky.

Celní sklad je celní režim, kdy zboží dovezené v Ukrajinu je uchováno pod celní kontrolou bez zaplacení celních poplatků a daní, stejně jako zboží určené pro vývoz z Ukrajiny. Zde se platí jenom za služby celního skladu.

Speciální celní zóna na Ukrajině se používá ve spojitosti s speciální ekonomickou zónou. Platba daní a jiných celních poplatků je stanoveno zvlášť pro každou zónu podle platné legislativy.

Obchod bezcelního prodeje je celní režim, kde zboží se nachází a realizuje na stanicích hraniční kontroly, je pod celní kontrolou a není určeno pro ukrajinský trh. Takové zboží nepodléhá se celním poplatkům a daním.

Přepracování v celním teritoriu Ukrajiny je celní režim, kde zboží je dovezeno z jiných států na celní teritorium Ukrajiny, je přepracováno a zase vyvezeno. Toto přepracované zboží nepodléhá netarifnímu regulování a při jeho vývozu se platí odpovídající exportní poplatky. Patří sem následující operace:

- vlastní přepracování zboží,
- zpracování zboží, v následku čehož vznikají nové produkty,
- oprava zboží,
- jiné zboží, které je plně využito při výrobě nového produktu.

Přepracování za hranicí celního teritoria je celní režim, kde zboží co volně oběhá na Ukrajině je vyvezeno za jeho hranicí bez použití opatření určených tarifní a netarifní regulace s cílem jeho zpracování a následně je zase dovezeno na Ukrajinu. Zde se exportní clo, akcízni poplatek a DPH neplatí, ale při návratu zboží platí se importní poplatky podle platné ukrajinské legislativy.

Likvidace je celní režim, kde zboží dovážené na Ukrajinu likviduje se nebo uvádí se do nefunkčního stavu pod celní kontrolou. Toto zboží nepodléhá žádným celním poplatkům, daní a ani opatřením určeným netarifní regulace.

Odmítnutí ve prospěch státu je celní režim ve kterém neplatí se žádné celní poplatky a daně.

3. Obchodně-ekonomické vztahy mezi Českou republikou a Ukrajinou

3.1 Smluvní základná obchodně-ekonomických vztahů

V souvislosti se vstupem ČR do EU byl režim vzájemného zahraničního obchodu mezi ČR a Ukrajinou podřízen Dohodě o partnerství a spolupráci mezi EU a Ukrajinou (Partnership and Cooperation Agreement – PCA). Zároveň byla ukončena platnost dosavadní Dohody mezi vládou ČR a vládou Ukrajiny o obchodně-ekonomických vztazích a vědeckotechnické spolupráci. Dne 16. dubna 2004 byla v Kyjevě podepsána Dohoda mezi vládou České republiky a kabinetem ministrů Ukrajiny o ekonomické, průmyslové a vědeckotechnické spolupráci, která vytyčuje základní směry a odvětví vzájemné spolupráce (neupravuje ovšem obchodní režim). Za účelem naplňování úkolů stanovených dohodou měla být v průběhu roku 2005 konstituována Smíšená komise pro ekonomickou, průmyslovou a vědeckotechnickou spolupráci. V souvislosti s častými změnami vlád se však zdržel legislativní proces schvalování Dohody a ta byla schválena ukrajinským parlamentem teprve v březnu roku 2006⁶⁸.

Další smluvní dokumenty vztahující se k oblasti obchodně-ekonomické spolupráce mezi ČR a Ukrajinou⁶⁹:

- Smlouva o partnerských vztazích a spolupráci (podepsána prezidenty obou států v dubnu 1995 v Praze),
- Dohoda mezi vládou ČR a vládou Ukrajiny o podpoře a ochraně investic,
- Dohoda mezi vládou ČR a vládou Ukrajiny o spolupráci v oblasti veterinární, Praha, 28. 1. 1997,
- Dohoda mezi vládou ČR a vládou Ukrajiny o spolupráci na úseku karantény a ochrany rostlin, Praha, 28. 1. 1997,
- Dohoda mezi vládou ČR a vládou Ukrajinou o vzájemné pomoci v celních otázkách, Praha, 19. 3. 1997,

⁶⁸ Businessinfo. Ukrajina. Souhrnná teritoriální informace. [on-line]. [cit.2008-09-28]
<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/ukrajina-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr/7/1000905/>

⁶⁹ Businessinfo. Ukrajina. Souhrnná teritoriální informace. [on-line]. [cit.2008-09-28]
<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/ukrajina-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr/7/1000905/>

- Dohoda mezi vládou ČR a vládou Ukrajiny o mezinárodní silniční dopravě, Kyjev, 1. 7. 1997,
- Dohoda mezi vládou ČR a vládou Ukrajiny o zamezení dvojímu zdanění a zabránění daňových úniků v oboru daní z příjmů a majetku, Kyjev, 30. 6. 1997,
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Ukrajiny o letecké dopravě, Kyjev, 1. 7. 1997,
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Ukrajiny o podmínkách dokončení realizace po 1. lednu 1992 na území Ukrajiny "Dohody mezi vládou ČSSR a vládou SSSR o spolupráci při osvojení jamburského naleziště plynu, výstavbě dálkového plynovodu Jamburg - západní hranice SSSR a objektů Uralského plynárenského komplexu a s tím spojených dodávkách zemního plynu ze SSSR do ČSSR" ze 16. prosince 1985, Kyjev, 30. 6. 1997,
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Ukrajiny o spolupráci v oblasti jaderné energetiky a jaderného průmyslu, Kyjev, 30. 6. 1997,
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Ukrajiny o spolupráci v boji proti organizovanému zločinu, terorismu a nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, Kyjev, 30. 6. 1997,
- Dohoda mezi vládou ČR, RF, SR a Ukrajiny o spolupráci v oblasti přepravy jaderných materiálů mezi ČR a RF přes území SR a území Ukrajiny,
- Protokol o poskytování úvěrů na financování vývozu zboží a služeb z České republiky na Ukrajinu,
- Dohoda mezi vládou České republiky a kabinetem ministrů Ukrajiny o ekonomické, průmyslové a vědeckotechnické spolupráci., 16. 3. 2006.

Lze konstatovat, že ve smluvně-právní oblasti jsou vytvořeny všechny nezbytné podmínky a předpoklady pro ekonomickou činnost a spolupráci subjektů obou zemí.

3.2 Bilance vzájemné obchodní výměny, služby a investice

Bilance vzájemné obchodní výměny

V současné době obchodní vztahy ČR a Ukrajiny se velmi intenzivně rozvíjí. Ukrajina vždy patřila a patří mezi významné obchodní partnery ČR. Odpovídá tomu i její dlouhodobé statistické umístění z hlediska obratu mezi prvními dvaceti pěti zeměmi. Ukrajina je taky druhým největším obchodním partnerem ČR mezi zeměmi SNS.

V obchodní spolupráci zůstává zachován trend prudké dynamiky růstu českého exportu z několika minulých let, což potvrzují i aktuální statistické údaje.

Tabulka 9: Dynamika obchodní výměny mezi ČR a Ukrajinou v tis. USD

Rok	vývoz z ČR	mez.růst %	dovoz do ČR	mez.růst %	obrat	saldo
2002	213 118	13,9	289 804	12,3	502 922	-76685
2003	261 717	20,8	348 217	17,8	609 934	-86 500
2004	466 429	82,7	566 636	66,7	1 033 065	-100 207
2005	702 333	50,6	690 492	21,6	1 392 826	11 841
2006	962 061	45,1	655 190	-5	1 617 251	306 870
2007	1 189 662	23,6	707 221	8	1 896 882	482 441

Zdroj: Český statistický úřad. Databáze zahraničního obchodu.

http://dw.czso.cz/pls/stazo/STAZO.STAZO?jazyk=CS&prvni_pristup=

Největší dynamika obchodní výměny byla zaznamenána v roce 2004-2006, kdy např. v roce 2004 meziroční růst vývozu z ČR činil 82,7 % a meziroční růst dovozu do ČR stanovil 66,7 %. V tomtéž roce, díky souběžně rychle rostoucímu dovozu (o 66,7 % na 566 mil. USD) přesáhla obchodní výměna poprvé v historii vzájemných hospodářských vztahů hranici 1 miliardy USD. (viz tabulka 9)

Přelomovým, z pohledu zvrácení trendu ve vývoji obchodní výměny se stal rok 2005, kdy bylo poprvé od roku 1997 dosaženo kladného salda obchodní bilance ve výši 11 841 tis. USD⁷⁰.

Zároveň podle statistických údajů lze konstatovat, že klesá dovoz z Ukrajiny, kdy v roce 2006 dokonce meziroční růst dovozu měl zápornou hodnotu.

Podíl obchodu s Ukrajinou na celkovém obratu ČR se jeví jako relativně stabilní. Ukrajina je 19tým největším obchodním partnerem ČR. Díky růstu vývozu

⁷⁰ Český statistický úřad. Databáze zahraničního obchodu. [on-line].[cit.2008-09-28]

http://dw.czso.cz/pls/stazo/STAZO.STAZO?jazyk=CS&prvni_pristup=

v roce 2007 roku podíl Ukrajiny na celkovém vývozu ČR z 0,6 % na 1,0 %. Naproti tomu její podíl na celkových dovozech se snížil na 0,6 % z 0,7 % oproti roku 2006.⁷¹

Tabulky 10: Komoditní struktura vývozu zboží z ČR na Ukrajinu

Název zboží	2004 tis.USD	podíl %	2005 tis.USD	podíl %	2006 tis.USD	podíl %	2007 tis.USD	podíl %
Potraviny a živá zvířata	14 207	3,0	13 134	1,9	13 377	1,3	15 183	1,3
Nápoje a tabák	1 752	0,4	1 574	0,2	6 440	0,6	4 812	0,4
Surové materiály, nepoživatelné, s výjimkou paliv	7 697	1,7	15 562	2,2	9 396	0,9	12 525	1,0
Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály	751	0,2	825	0,1	719	0,1	1 583	0,1
Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky	39	0,0	147	0,0	72	0,0	26	0,0
Chemikálie a příbuzné výrobky, j.n.	72 809	15,6	108 532	15,5	128 364	12,6	160 042	13,5
Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu	82 053	17,6	123 392	17,6	151 147	14,8	186 077	15,6
Stroje a dopravní prostředky	257 961	55,3	377 633	53,8	576 263	56,6	710 626	59,7
Průmyslové spotřební zboží	29 160	6,3	61 533	8,8	76 283	13,0	98 789	8,3
Celkem	466 429	100	702 333	100	1 019 096	100	1 189 663	100

Zdroj: Český statistický úřad. Databáze zahraničního obchodu.

http://dw.czso.cz/pls/stazo/STAZO.STAZO?jazyk=CS&prvni_pristup=

Komoditní struktura vývozu z ČR na Ukrajinu zůstává relativně stabilní. V roce 2007 mezi největší vývozní položky patřily zejména : stroje a dopravní prostředky 59,7 % z celkové hodnoty vývozu (z toho nejvíce silniční vozidla, elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu, strojní zařízení pro určitá odvětví průmyslu), tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu činili 15,6 % z celkové hodnoty (z toho nejvíce kovové výrobky, výrobky z nekovových nerostů, textilní přize, tkaniny, tržní výrobky z nich, papír, lepenka a výrobky z nich), chemikálie a příbuzné výrobky 15,6 % (z toho nejvíce

⁷¹ Ministerstvo průmyslu a obchodu. Zahraniční obchod ČR za rok 2007 - definitivní údaje. [online].[cit.2008-09-28] <http://download.mpo.cz/get/33970/40270/476974/priloha001.xls>

plastické hmoty v neprvotních formách, plasty v prvotní formě, léčiva a farmaceutické výrobky barviva, třísloviny a pigmenty)⁷²

Tabulka 11: Komoditní struktura dovozu zboží z Ukrajiny do ČR

Název zboží	2004 tis.USD	podíl %	2005 tis.USD	podíl %	2006 tis.USD	podíl %	2007 tis.USD	podíl %
Potraviny a živá zvířata	4 881	0,9	11 181	1,6	10 296	1,6	8 431	1,2
Nápoje a tabák	119	0,0	114	0,0	172	0,0	184	0,0
Surové materiály, nepoživatelné, s výjimkou paliv	314 534	55,5	315 191	45,6	350 764	53,5	353 566	50,0
Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály	42 517	7,5	41 132	6,0	44 745	6,8	49 607	7,0
Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky	404	0,1	485	0,1	956	0,1	3 302	0,5
Chemikálie a příbuzné výrobky, j.n.	23 812	4,2	38 459	5,6	38 283	5,8	39 686	5,6
Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu	157 274	27,8	252 153	36,5	164 890	25,2	181 648	25,7
Stroje a dopravní prostředky	13 607	2,4	21 085	13,1	32 606	5,0	54 368	7,7
Průmyslové spotřební zboží	9 487	1,7	10 692	1,5	12 455	1,9	16 430	2,4
Celkem	566 636	100	690 492	100	655 081	100	707 222	100

Zdroj: Český statistický úřad. Databáze zahraničního obchodu.
http://dw.czso.cz/pls/stazo/!STAZO.PRIPRAV_ZOBRAZ

Na straně dovozu zboží z Ukrajiny v roce 2007 na prvních místech byly následující položky: surové materiály, nepoživatelné, s výjimkou paliv 50,0 % (z toho nejvíce rudy kovů a kovový odpad, korek a dřevo), tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu 25,7 % (z toho nejvíce železo a ocel, neželezné kovy; výrobky z korku a dřeva), stroje a dopravní prostředky (z toho nejvíce elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu, kovozpracující stroje). (viz tabulka 11)

Z výše uvedených statistik lze konstatovat, že obchod mezi oběma státy s každým rokem nabývá na se intenzitě a Ukrajina posiluje své postavení jako významný obchodní partner ČR.

⁷² Český statistický úřad. Databáze zahraničního obchodu. [on-line]. [cit.2008-09-29]
http://dw.czso.cz/pls/stazo/!STAZO.PRIPRAV_ZOBRAZ

Služby

Příjmy za služby během roku 2007 dosáhly 257 mil. CZK (údaje CNB), z toho doprava 162 mil. CZK a cestovní ruch 145,9 mil. CZK. Na straně výdajů služby představovaly 96,9 mil., z toho doprava 18,2 mil. CZK a 74,2 mil.⁷³

Obecně vstupují na ukrajinský trh firmy spediční, právní a konzultační - poskytování marketingových informací, služby v oblasti reklamy, PR a médií, ale také stavební firmy (stavební a engineeringová činnost). Poptávka po českých službách je velmi slabá. Obvykle jde o právní konzultace k založení české pobočky.

Za perspektivní lze považovat oblasti bankovníctví a pojišťovnictví, oblast dopravy, včetně přenosu elektřiny, dále cestovní ruch a právnické služby zaměřené na českou podnikatelskou klientelu v teritoriu.

České investice

V roce 2007 bylo investováno 414 tis. USD základního kapitálu, reinvestovaný zisk dosáhl záporných hodnot 2 101 tis. USD, ostatní investice 421 tis. USD, tedy celkem investice v minulem roce poklesly o 1 266 tis. USD. Celková hodnota českých investic v ukrajinskou ekonomiku v roce 2007 dosáhly výše 78 mil. USD⁷⁴.

Z hlediska investic se jako nejperspektivnější jeví investice do strojírenské výroby a to především do zařízení pro potravinářský průmysl (výroba obalových materiálů, potravinářské linky apod.), do výroby stavebních materiálů a stavebnictví všeobecně a rovněž do odvětví nabízejících levnou a poměrně profesně zdatnou pracovní sílu (lehký průmysl, elektrotechnika) a levnější přístup k surovinám (dřevo).

3.3 České úspěšné podniky na ukrajinském trhu.

Z hlediska českého vývozu na Ukrajinu je podílově nejúspěšnější společnost ŠkodaAuto, a.s. Mladá Boleslav. Osobní automobily značky Škoda a komponenty k jejich výrobě tvoří přibližně čtvrtinu současného českého vývozu na Ukrajinu. Montážní závod společnosti byl postaven na Ukrajině v roce 2002 na Zakarpatské Ukrajině poblíž slovenských hranic. V současné době probíhá rozsáhlé rozšíření tamního závodu, který bude disponovat vlastní svařovnu a lakovnu. Odběr a prodej

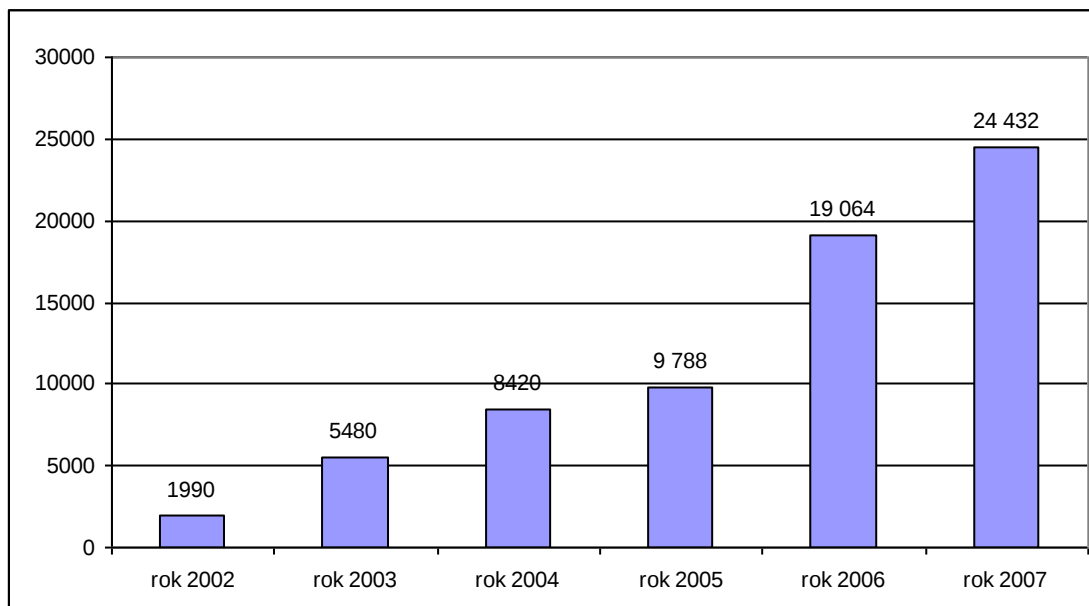
⁷³ Businessinfo. Ukrajina. Souhrnná teritoriální informace. [on-line]. [cit.2008-09-29]
<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/ukrajina-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr/7/1000905/>

⁷⁴ České velvyslanectví na Ukrajině. Souhrnná teritoriální informace. [on-line]. [cit.2008-09-29]
<http://www.czechembassy.org/www/default.asp?ParentIDO=2865&ido=2869&amb=42&idj=1>

osobních automobilů zajišťují přímo ukrajinští distributoři, jejich počet v roce 2007 stanovil 70⁷⁵.

Zájem o Škoda vozy na Ukrajině je obrovský, na což poukazují i statistické údaje o prodeji (viz graf 2).

Graf 2: Prodej vozů Škoda na Ukrajině (v kusech)

Zdroj: Interní časopis „ŠkodaMobil“, 2008, roč. 14, č. 4, s. 6

„ V žádném jiném zahraničním závodě, kde působí Škoda auto, není paleta nabízených vozů tak rozsáhlá. Ukrajinský trh si však žádá více vozů Škoda, je tedy žádoucí přizpůsobit se poptávce. Naším cílem je získat téměř 6 % tržního podíl a, prodat letos 36 000 aut“, říká Alex Oderdiek, zodpovědný za prodej vozů Škoda ve východní Evropě a Asii. ([74] ; str. 6)

Taky velmi úspěšná je společnost ALTA, která se specializuje na oblast dodávek technologických zařízení pro strojírenství, těžební průmysl, hutnictví a energetiku.

První kontakty s ukrajinským teritoriem uskutečnila ALTA již v roce 1991. Objemově nejvýznamnější komoditou jsou dodávky železné rudy z Ukrajiny do České republiky a Rakouska. Spolupráce se v posledních letech rozšířila též o řadu těžebních společností v okolí Krivého Rogu. Důležité projekty byly uskutečněny v oblasti

⁷⁵ Interní časopis „ŠkodaMobil“, 2008, roč. 14, č. 4, s. 6

technologií těžby a úpravy rud. Společnost se významně podílela na rekonstrukcích technologických linek OAO Poltavskij gorno-obogatitelnyj kombinat (1995–1999) a ZAO Zaporožskij železornyj kombinat (od roku 1998 až do současnosti). V roce 2003 ALTA zrealizovala projekt stavby „na klíč“ pro OAO Asfaltobetonnyj zavod Kyjev na výrobu živičných směsí. Dlouhodobě probíhá spolupráce s GP ANTK imeni O. K. Antonova v oblasti dodávek obráběcích strojů, se společností Pervomajskdizelmaš v oblasti dodávek turbodmychadel a je realizován nákup náhradních dílů pro české jaderné elektrárny⁷⁶.

Výrazně se rovněž projevuje činnost výrobců a dodavatelů léků a zdravotnických preparátů, pomůcek a zařízení. Zde se nejvíce projevují společnost IVAX Corporation (Galena), Spofa-Dental a Zentiva, které prostřednictvím systematicky vytvořené sítě místních distributorů pokrývají svými výrobky celý ukrajinský trh.

Do předních pozic v objemu česko-ukrajinského obchodu se opět vrací společnost Škoda jaderné strojírenství a.s., která dodává systémy řízení a bezpečnosti provozu pro ukrajinské atomové elektrárny.

Poměrně úspěšně na ukrajinském trhu působí firmy Ravak (Příbram - sanitární technika), LECO Instrumente (Plzeň - zařízení pro průmyslové laboratoře), TTC Marconi (Praha - telekomunikační technika a zařízení), Alstom Power (Brno - průmyslové kotle), Prokop Invest (Pardubice - zařízení pro potravinářský průmysl, mlýny, sila).

Mezi další významné podniky, které aktivně působí na ukrajinském trhu, patří BMT UA (dceřiná společnost firmy Brněnská medicínská technika, a.s., dodavatel medicínského, laboratorního a farmaceutického zařízení), Sitel (telekomunikační zařízení pro systémy využívající optická vlákna apod.) a společnost Tekro (výrobce a dodavatel krmných směsí a vitamínových koncentrátů pro živočišnou výrobu). Stabilně úspěšná je investiční společnost KTTJ. Široké investiční záměry má na Ukrajině firma ČEZ a v nejbližší době - na počátku roku 2007 - by se měla na ukrajinském trhu objevit jako investor Česká spořitelna.

Co se týče služeb, tak na území Ukrajiny působí přepravní společnosti Čechofracht a PST Ukrajina, stavební společnost PSG International, a.s. Zlín. Od 1.8 působí v oblasti cestovního ruchu agentura CzechTourism. Druhým rokem již úspěšně

⁷⁶ALTA. Teritoriální zaměření.Ukrajina. [on-line].[cit.2008-09-30]
<http://www.altaz.cz/reference/teritorialni-zamereni/ukrajina/>

působí právnická kancelář Peterka a partneři a nově od roku 2007 poradenská firma Accase. Delší dobu na Ukrajině působí řada konsultingových firem.

3.4 Rizika a výhody ukrajinského trhu pro české podnikatele

Při formulaci strategie na ukrajinském trhu je vhodné zvážit veškeré výhody a rizika podnikání na Ukrajině. Jako každý trh je ukrajinský trh specifický a vyžaduje dokonalou znalost možných rizik. V následující analýze SWOT jsou naznačeny některé z nich⁷⁷:

Silné stránky (S):

- dlouhodobá vývozní tradice, znalost ukrajinského trhu a znalost potřeb ukrajinských partnerů,
- dobré renomé ČR v očích ukrajinské veřejnosti a dobrá reputace českého zboží z tradičních odvětví mezi ukrajinskými spotřebiteli,
- profil české ekonomiky korespondující s potřebami ukrajinského trhu;
- schopnost nabídnout řešení v celé řadě klíčových oblastí, včetně energetiky,
- konkurenceschopné zboží s příznivým poměrem mezi cenou a kvalitou,
- kombinace vývozu s vyššími formami spolupráce, včetně výrobní a technologické a zakládání společných podniků,
- možnost stát se mostem mezi EU a Ukrajinou.

Slabé stránky (W):

- nedostatečná kapitálová vybavenost českých podniků,
- nedostatečné povědomí o možnostech ukrajinského trhu,
- malá snaha firem zakládat sdružení nebo aliance pro účely pronikání na trh Ukrajiny a její regiony,
- přetrvávající předsudky o poměrech na trhu, řada předchozích negativních obchodních zkušeností.

Příležitosti (O):

- výrazný potenciál ekonomického růstu,
- nastartovaný proces strukturálních reforem,

⁷⁷ Ministerstvo průmyslu a obchodu. Exportní strategie na Ukrajinu. [on-line]. [cit.2008-10-02]
<http://download.mpo.cz/get/31418/34737/374106/priloha001.doc>

- zřetelně deklarované a aktivně prosazované evropské směřování,
- sbližování regulačního rámce s pravidly platnými v EU,
- přebírání pravidel světového obchodu, včetně členství ve WTO,
- modernizace zastaralé výrobní základny a zavádění nových technologií v celé řadě odvětví (energetika, těžba surovin, hutnictví a kovovýroba, těžké strojírenství, chemický průmysl, zemědělství a výroba potravin),
- postupný rozvoj dopravní a telekomunikační infrastruktury,
- snaha o zlepšování životního prostředí a o rozvoj ekoenergetiky,
- zlepšená platební morálka ukrajinských partnerů,
- přetrvávající nenasycenost trhu a s tím související vysoká dynamika růstu dovozu.

Hrozby (T):

- nejistoty spojené s politickou situací a schopností rychle vytvořit fungující vládní koalici,
- státní ingerence do ekonomiky, podmíněná mnohdy zájmy monopolních struktur propojených s vládnoucí garniturou,
- nedořešená privatizace (reprivatizace) některých podniků,
- vysoká míra administrativy a četné překážky při dovozu, např. u certifikace,
- rozdíly mezi tempy rozvoje měst a venkova,
- nedokonalá exekutivní legislativa a s tím související obtížná vymahatelnost práva,
- značná míra korupce,
- nedostatečná ochrana práv k duševnímu vlastnictví,
- nízké kapitálové zázemí bankovního sektoru,
- nekonvertibilní měna a s tím související problémy.

Přes nedostatky a omezení je Ukrajina perspektivním trhem a „cena“ za proniknutí na tento trh bude rok od roku vyšší s ohledem na již značný konkurenční tlak v mnoha oblastech.

Ukrajina je zemí prioritního zájmu České republiky z důvodu výrazného potenciálu pro růst českého vývozu. O jeho využití rozhodují primárně hospodářské subjekty. Stát však může napomoci ukázat firmám jejich sílu na ukrajinském trhu a přispět tak k přeměně příležitostí, které tento trh nabízí, do podoby úspěšných obchodních případů.

Proto Ministerstvo průmyslu a obchodu vypracovalo Strategie prosazování obchodně ekonomických zájmů České republiky na Ukrajině, která definuje vizi, hlavní cíle, základní předpoklady, úspěchu a aktivity státu pro vývozce a investory v oblasti rozvoje obchodních vztahů s Ukrajinou.

Tato strategie definuje čtyři klíčové cíle, které jsou následně promítnuty do konkrétních směrů a nástrojů vedoucích k jejich naplnění. Patří sem⁷⁸:

1. Příznivé prostředí pro další růst a rozvoj vývozu zboží, služeb a investic na ukrajinský trh:

- smluvní rámec vzájemných vztahů,
- politický dialog, ekonomická diplomacie,
- aktivní obchodní politika a prosazování zájmů v EU,
- usnadňování pohybu osob.

Tento cíl směřuje k vytváření příznivých rámcových podmínek pro další růst a rozvoj českého vývozu zboží, služeb a investic, k podpoře předpokladů pro rozvoj vyšších forem ekonomické spolupráce, včetně odbourávání překážek bránících vstupu českých firem na ukrajinský trh, řešení problematiky ukrajinského dluhu a kultivace prostředí zabezpečujícího bezpečný a spolehlivý tranzit ropy a zemního plynu přes území Ukrajiny.

2. Více příležitostí pro české podnikatele:

- aktuální informace o dění na trhu,
- perspektivní obory pro nasměrování vývozu,
- prioritní regiony pro rozvoj spolupráce,
- budování dobré značky ČR.

Zde je ambicí podpora rozvoje vývozního potenciálu českých firem na ukrajinském trhu cestou aktuální informovanosti jeho specifikách, možnostech získat exportní zakázky, nosných a perspektivních vývozních oborech a rovněž prostřednictvím budování dobrého jména ČR na Ukrajině a seznamování ukrajinských subjektů o ekonomickém potenciálu ČR.

3. Poskytovat účinnou podporu na ukrajinském trhu:

- podpora vstupu a působení firem na trhu,
- státní podpora financování a pojišťování vývozu,

⁷⁸Ministerstvo průmyslu a obchodu. Exportní strategie na Ukrajinu. [on-line].[cit.2008-10-02]
<http://download.mpo.cz/get/31418/34737/374106/priloha001.doc>

- podpora investování a vyšších forem spolupráce,
- rozvoj vývozních aliancí,
- využívání prostředků společné zemědělské politiky EU.

Třetí cíl se zaměřuje na poskytování účinné a zákaznický orientované asistence, která vychází ze znalostí potřeb a požadavků českých firem. Na podporu tohoto cíle bude rozvinuta široká škála nejrůznějších služeb informačního, poradenského, asistenčního charakteru, včetně podpory financování a pojišťování vývozu. Výzvou zde je přispět ke snížení nákladů českých firem, ať už působících na ukrajinském trhu, resp. nově na něj vstupujících, a zvýšit počet vývozců.

4. Zlepšit kvalitu a rozšířit kapacitu služeb státu:

- spolupráce s podnikatelskou veřejností,
- jednotná nabídka služeb,
- institucionální zabezpečení, doplnění zahraniční sítě.

Ve čtvrté perspektivě cílů jde o zlepšení procesních postupů, zjednodušení a ucelenou prezentaci nabídky služeb, které mohou firmy očekávat od státu v přístupu na ukrajinský trh, zajištění odpovídající personální kapacity v teritoriu, jež odráží potřeby prosazování hospodářských zájmů na Ukrajině, a nastavení Strategie tak, aby bylo možné sledovat kvalitu poskytovaných služeb a aby mohly být měřeny její efekty.

Z výše uvedeného lze konstatovat, že česká vláda má zájem o podporu aktivit českých podnikatelů na Ukrajině, což je velmi důležitým faktorem v rozvoji obchodně-ekonomických vztahů mezi oběma zeměmi.

Závěr

Ukrajinu lze popsat jako neklidou a nedostatečně průhlednou, současně přitažlivou a perspektivní zemi. Taky je zřejmé, že Ukrajina je stát s obrovskými příležitostmi a s výrazným potenciálem ekonomického růstu, ve kterém již několik let zřetelně prosazováno proevropské směřování a v zahraniční politice klade se důraz na vstup do globálních struktur včetně WTO. V souvislosti s tím ukrajinské vládnoucí struktury přijaly velké množství závazku, kteří by měli zlepšit investiční a podnikatelské prostředí.

Ukrajinský trh představuje pro zahraniční podnikatele velké příležitosti a výzvy zároveň. Za stimulující faktor lze považovat ozdravení podnikatelského klimatu Ukrajiny, který zůstává nepříjemný kvůli politické nestabilitě a vysoké úrovni kriminality v podnikatelské sféře, což nutí zahraniční investory k provozování opatrné politiky v oblasti obchodní spolupráce s Ukrajinou.

Předpokladem stabilního podnikatelského prostředí je však stabilní politická situace. Bohužel, na Ukrajině už delší dobu přetrvávají politické neshody, což velmi brzdí ekonomický rozvoj zemi a s tím souvisí, samozřejmě i rostoucí nedůvěra zahraničních podnikatelů a investorů. V současné době zhoršil se postoj zahraničních investorů vůči ukrajinskému trhu a to z důvodu politické nestability, vysoké úrovně inflaci a snížení suverénního kreditního ratingu Ukrajiny světovou agenturou Standard & Poor's.

Výše uvedené problémy jsou však kompenzovány takovými rysy Ukrajiny, jako jsou bohaté přírodní zdroje, obrovský nenasycený trh, silný i když technicky zastaralý výrobní potenciál, levná a kvalifikovaná pracovní síla a vysoký vědecko-technický potenciál.

Pro české podnikatele ukrajinský trh je velmi lákavý a to z důvodu dlouhodobé vývozní tradice, dobré renomé ČR v očích ukrajinské veřejnosti a dobrá reputace českého zboží z tradičních odvětví mezi ukrajinskými spotřebiteli, konkurenceschopné české zboží s příznivým poměrem mezi cenou a kvalitou atd. Perspektivními obory pro expanzi českých podniků na Ukrajinu jsou zejména stavebnictví, zemědělský a potravinářský sektor, energetika, nábytkářský průmysl či ekologie, telekomunikace nebo textilní a oděvní průmysl.

Z výše uvedených faktů lze konstatovat, že jsou zapotřebí další opatření pro snížení vlivu negativních faktorů na stav podnikatelského prostředí na Ukrajině. Z nich lze jako prvořadé určit tyto:

- dosažení celonárodní shody mezi různorodými sociálními skupinami a politickými stranami ve věci řešení celostátního problému, tedy nalezení východiska Ukrajiny z politické krize,
- vyrovnaní ekonomických hodnot a boj s inflací,
- uvážlivé vypracování legislativní základny pro investování a podnikání,
- zostření boje s kriminalitou,
- vytvoření konkrétního mechanismu pro poskytování daňových úlev bankám a domácím i zahraničním investorům, kteří mají zájem o dlouhodobé investice s cílem kompenzace ztrát ze zpomalení oběhu kapitálu v porovnání s jinými obory jejich činnosti.

Daná opatření nejsou absolutní, avšak mohou bezpochyby hrát pozitivní roli při posílení domácí ekonomiky.

Závěrem této práce lze shrnout, že proces obnovy investiční a podnikatelské činností se blíží k fázi stabilizace a lze očekávat další příliv zahraničních podnikatelských subjektů a investic. Při dosažení makroekonomické stability a aktivizaci mezinárodní ekonomické spolupráce je možné očekávat zvýšení přílivu zahraničních investic do rozvoje ekonomiky Ukrajiny.

Seznam použitých zdrojů:

- [1] Державний комітет статистики України. Чисельність постійного населення на 1 січня 2008 року. [on-line]. [cit. 2008-05-25] www.ukrsat.gov.ua
- [2] Zastupitelský úřad ČR v Kijevě. Souhrnná teritoriální informace. [on-line]. [cit. 2008-05-23] <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/ukrajina-zakladni-informace-o-teritoriu/1/1000905/>
- [3] Jurčeka, M. Investování a podnikání na Ukrajině. Vydalo: IQ 147 spol s.r.o. 2004. ISBN 80-239-3992-0
- [4] Velvyslanectví Ukrajiny v ČR. O Ukrajině. [on-line]. [cit. 2008-5-22] <http://www.mfa.gov.ua/czechia/czech/publication/content/3>
- [5] Національний банк України. Офіційний курс гривні щодо іноземних валют. [on-line]. [cit. 2008-09-11] http://www.bank.gov.ua/kurs/last_kurs1.htm
- [6] Středoevropské politické studie. Ústavní systém Ukrajiny. [on-line]. [cit. 2008-07-15] <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=58>
- [7] EurAktiv.cz. Summit EU – Ukrajina: Podpis Asociační dohody je možný v roce 2009. [on-line]. [cit. 2008-09-22] <http://www.euractiv.cz/vnejsi-vztahy/clanek/summit-eu--ukrajina-podpis-asociacni-dohody-je-mozny-v-roce-2009>
- [8] WTO 2008 NEWS ITEMS. Ukraine becomes the WTO's 152nd member. [on-line]. [cit. 2008-05-22] http://www.wto.org/english/news_e/news08_e/acc_urk_may08_e.htm
- [9] Комітет виборців України. Вибори Парламентські. [on-line]. [cit. 2008-05-29] http://cvu.org.ua/elections.php?lang=ukr&mid=parlam&eid=142&lim_beg=0
- [10] Партія регіонів. Наша история. [on-line]. [cit. 2008-06-12] <http://www.partyofregions.org.ua/meet/history/>
- [11] Ukrainian center for Independent political research. Что важно для Украины после выборов. [on-line]. [cit. 2008-05-22] <http://www.ucipr.kiev.ua/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=603221&mode=thread&order=0&thold=0>
- [12] Информационное агентство "Интерфакс-Украина". Премьер Украины называет три пути выхода из сложившегося в стране политического кризиса. [on-line]. [cit. 2008-09-11] <http://www.interfax.com.ua/ru/news/main-news/165939/>
- [13] Národní banka Ukrajiny. Бюлетень Національного банку України 2007. [on-line]. [cit. 2008-06-29] http://www.bank.gov.ua/Publication/Of_vydan/index.htm#Бюлетень%20Національного%20банку%20України
- [14] Národní banka Ukrajiny. Монетарний огляд за II квартал 2008 року. [on-line]. [cit. 2008-09-28] http://www.bank.gov.ua/Publication/Analytical/Mon_review/2008/2-2008.pdf
- [15] Národní banka Ukrajiny. Основні показники економічного і соціального стану України 2001-2008 роки. [on-line]. [cit. 2008-07-28] <http://www.bank.gov.ua/Macro/index.htm>
- [16] Národní banka Ukrajiny. Процентні ставки банків за кредитами і депозитами. [on-line]. [cit. 2008-07-28]

- <http://www.bank.gov.ua/Statist/Procent/Interest%20rates%20on%20loans%20and%20deposits.xls>
- [17] Národní banka Ukrajiny. Фінансовий моніторинг . [on-line].[cit.2008-07-29]
http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision/index.htm
- [18] Ukrajinský statistický úřad. Статистична інформація. Динаміка експорту-імпорту послуг за країнами світу (2005-2007 pp.) .[on-line].[cit.2008-08-11]
<http://www.ukrstat.gov.ua/>
- [19] Národní banka Ukrajiny .Статистика. СТАН ПЛАТІЖНОГО БАЛАНСУ УКРАЇНИ ЗА 2007 РІК [on-line].[cit.2008-07-15].
http://www.bank.gov.ua/Balance/2007_PB/State_2007.pdf
- [20] Ukrajinský statistický úřad. Товарна структура зовнішньої торгівлі України. Архів за 2007 рік.[on-line].[cit.2008-07-15]. <http://www.ukrstat.gov.ua>
- [21] Ukrajinský statistický úřad. Статистична інформація Щомісячні обсяги експорту-імпорту товарів за країнами за 2007 рік. [on-line].[cit.2008-08-24].
<http://www.ukrstat.gov.ua/>
- [22] Ukrajinský statistický úřad .Статистична інформація. Зовнішньоекономічна діяльність. Зовнішня торгівля України 2007. [on-line].[cit.2008-07-15].
www.ukrstat.gov.ua
- [23] Ukrajinský statistický úřad. Статистична інформація .Прямі інвестиції. [on-line].[cit.2008-07-15]. www.ukrstat.gov.ua
- [24] Ukrajinský statistický úřad. Статистична інформація. Прямі іноземні інвестиції в Україну з країн ЄС. [on-line].[cit.2008-07-15] www.ukrstat.gov.ua.
- [25] Ukrajinský statistický úřad. Експрес-випуски Держкомстату України. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності. [on-line].[cit.2008-07-15]
www.ukrstat.gov.ua
- [26] Огляд правової бази підприємництва на Україні Особливості створення підприємств на Україні іноземними суб'єктами права. [on-line].[cit.2008-07-15] <http://www.gazdagroup.com/gazda/cz/pravo.html>
- [27] Ekonom. Ihned.cz. Ukrajina, džungle a chaos. [on-line].[cit.2008-08-11]
http://ekonom.ihned.cz/c4-10001065-26803130-407000_d-ukrajina-dzungle-a-chaos.
- [28] Peterka&Partners. Podnikání na Ukrajině. Praktický průvodce ukrajinským právem aktualizováno 05/2007. [on-line].[cit.2008-08-16]
http://www.peterkapartners.com/publ_DB/DB-Podnikani_na_Ukrajině.pdf
- [29] Národní banka Ukrajiny. Статистична інформація. [on-line].[cit.2008-09-24]
<http://www.bank.gov.ua/Statist/Banks.xls>
- [30] Верховна Рада України. Закон. Про господарські товариства. [on-line].[cit.2008-08-15] <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=1576-12>
- [31] Národní banka Ukrajiny. Публікації. [on-line].[cit.2008-09-24]
http://www.bank.gov.ua/Publication/Of_vydan/Annual%20Reports%20Bank%20Supervision/Zvit_bank_nagladu_2007.pdf
- [32] Měšec.cz. Raiffeisen International kupuje ukrajinskou Bank Aval. [on-line].[cit.2008-09-24] <http://www.mesec.cz/tiskove-zpravy/raiffeisen-international-kupuje-ukrajinskou-bank-aval/>
- [33] KPMG. Investment in Uradne. [on-line].[cit.2008-09-25]
http://www.kpmg.com.ua/dbfetch/52616e646f6d49561a9936e4fc0f8d7223cc64a2529e340e/investment_in_ukraine_2007_a5.pdf

- [34] Держфінпослуг. Страховий ринок. Показники у розрізі видів страхування. [on-line].[cit.2008-09-26]
http://www.dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/sk_por_2007_2005.xls
- [35] Peterka&Partners. News 2008. [on-line].[cit.2008-09-26]
http://www.peterkapartners.com/pdf_news/2008-1_news.pdf
- [36] Держфінпослуг. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України за rok 2007. [on-line].[cit.2008-09-26]
http://www.dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/straxuvanja2007_1kv2008_last.pdf
- [37] Financecr.cz. Pojištění. AXA a BNP Paribas spojí síly na ukrajinském trhu neživotního pojištění. . [on-line].[cit.2008-09-26]
<http://www.financecr.cz/home/index.php?category=5&subcategory=10&m=show&id=332>
- [38] Měšec.cz. Vienna Insurance Group na Ukrajině: Vzorový příklad strategie růstu. [on-line].[cit.2008-09-26] <http://www.mesec.cz/tiskove-zpravy/vienna-insurance-group-na-ukrajine-vzorovy/>
- [39] Державна митна служба України. Митні режими та їх особливості. [on-line].[cit.2008-09-28]
http://www.customs.gov.ua/dmsu/control/uk/publish/article?art_id=303004&cat_id=295979
- [40] Businessinfo. Ukrajina. Souhrnná teritoriální informace. [on-line].[cit.2008-09-28] <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/ukrajina-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr/7/1000905/>
- [41] Český statistický úřad. Databáze zahraničního obchodu. [on-line].[cit.2008-09-28] http://dw.czso.cz/pls/stazo/STAZO.STAZO?jazyk=CS&prvni_pristup=
- [42] Ministerstvo průmyslů a obchodu. Zahraniční obchod ČR za rok 2007 - definitivní údaje. [on-line].[cit.2008-09-28]
<http://download.mpo.cz/get/33970/40270/476974/priloha001.xls>
- [43] České velvyslanectví na Ukrajině. Souhrnná teritoriální informace. [on-line].[cit.2008-09-29]
<http://www.czechembassy.org/wwwo/default.asp?ParentIDO=2865&ido=2869&amb=42&idj=1>
- [44] Interní časopis „ŠkodaMobil“, 2008, roč. 14, č. 4, s. 6
- [45] ALTA. Teritoriální zaměření.Ukrajina. [on-line].[cit.2008-09-30]
<http://www.alta.cz/reference/teritorialni-zamereni/ukrajina/>
- [46] Ministerstvo průmyslu a obchodu. Exportní strategie na Ukrajinu. [on-line].[cit.2008-10-02]
<http://download.mpo.cz/get/31418/34737/374106/priloha001.doc>

Seznam tabulek:

Tabulka 1: Vývoj základních ekonomických ukazatelů	18
Tabulka 2: Vývoj základních měnových a finančních ukazatelů	20
Tabulka 3: Vývoj obchodní bilance.....	22
Tabulka 4: Struktura ukrajinského exportu do EU za rok 2007	25
Tabulka 5: Struktura ukrajinského importu ze zemí EU za rok 2007	26
Tabulka 6: Vývoj přímých zahraničních investic (k 1. lednu)	27
Tabulka 7: Teritoriální struktura PZI na Ukrajinu k 1. lednu 2008.....	28
Tabulka 8: Teritoriální struktura PZI z Ukrajiny k 1. lednu 2008.....	30
Tabulka 9: Dynamika obchodní výměny mezi ČR a Ukrajinou v tis. USD	57
Tabulky 10: Komoditní struktura vývozu zboží z ČR na Ukrajinu.....	58
Tabulka 11: Komoditní struktura dovozu zboží z Ukrajiny do ČR.....	59

Seznam grafu:

Graf 1: Dynamika vývoje výnosů bank Ukrajiny (v mil. UAH).....	47
Graf 2: Prodej vozů Škoda na Ukrajině (v kusech).....	61

Seznam příloh:

Příloha 1: Přímé zahraniční investice z EU na Ukrajinu.....	75
Příloha 2: Dynamika základních ukazatelů činností pojišťoven na Ukrajině.....	76
Příloha 3: Obchodní zvyklosti na Ukrajině.....	77
Příloha 4: Důležité kontakty na Ukrajině.....	80

Příloha 1: Přímé zahraniční investice z EU na Ukrajinu⁷⁹

Stát	rok 2003	rok 2004	rok 2005	rok 2006	rok 2007		
	v mil. USD	v mil. USD	v mil. USD	v mil. USD	mil. USD	% z celkové hodnoty	% k minulému období
EU celkově:	3797	4825	11762	15948	22946	100,0	143,9
Německo	441	667	5505	5621	5918	25,8	105,3
Kypr	779	1036	1562	3012	5942	25,9	197,3
Rakousko	263	357	1424	1601	2075	9,0	129,6
Nizozemsko	551	635	722	1493	2511	10,9	168,2
Anglie	702	913	1155	1557	1969	8,6	126,5
Francie	61	79	82	827	1046	4,6	126,5
Švédsko	117	120	134	137	1007	4,4	7,4krát
Polsko	153	192	224	366	671	2,9	183,3
Maďarsko	133	185	191	365	401	1,7	109,9
Luxemburg	41	58	72	92	211	0,9	2,3krát
Dánsko	61	106	130	140	181	0,8	129,3
Řecko	15	16	19	72	151	0,7	2,1krát
Itálie	95	106	118	133	150	0,7	112,8
Irsko	79	55	46	72	117	0,5	162,5
Slovensko	47	46	94	97	103	0,4	106,2
ČR	43	46	47	54	78	0,3	144,4
Lotyšsko	72	33	37	68	74	0,3	108,8
Litva	32	29	40	45	74	0,3	164,4
Estonsko	17	26	28	53	70	0,3	132,1
Španělsko	36	39	43	48	63	0,3	131,3
Belgie	28	43	45	36	39	0,2	108,3
Malta	7	8	9	12	31	0,1	2,6krát
Finsko	6	8	9	14	18	0,1	128,6
Bulharsko	12	14	13	15	18	0,1	117,6
Rumunsko	1	2	4	7	12	0,1	173,9
Portugalsko	2	2	5	8	8	0,03	100,0
Slovinsko	3	4	4	3	8	0,03	2,7krát

⁷⁹ Národní banka Ukrajiny. Публікації .Бюлетень Національного банку України. [on-line]. [cit.2008-07-15]. http://www.bank.gov.ua/Publication/Of_vydan/BALANS/PB_2007.pdf

Příloha 2: Dynamika základních ukazatelů činností pojišťoven na Ukrajině⁸⁰

Ukazatel	k 31.12.2006	k 31.12.2007	tempo růstu %	3/ 2007	3/2008	tempo růstu v %
Počet uzavřených smluv z toho:	16 931 429	20 179 940	19,2	3 863 376	5 991 606	55,1
s fyzickými osobami	13 686 682	16 447 339	20,2	3 099 471	4 789 295	54,5
s právníckými osobami	2 999 121	3 310 115	10,4	686 125	1 095 283	59,6
Počet uzavřených smluv povinného pojištění aut	537 647 432	578 587 052	7,8	26 095 241	159 532 848	511,3
Celkové pojistné prémie, mil.UAH	13 829,9	18 008,2	30,2	3 505,8	5 360	52,9
Celkové pojistné výplaty, mil.UAH	2599,6	4213	62,1	774	1543,1	99,4
Úroveň pojistných výplat,%	18,8	23,4	24,5	22,1	28,8	30,4
Rezervy životního pojištění, mil.UAH	608,3	991,3	63,0	673,00	1080,8	60,6
Technické rezervy, mil.UAH	5405,8	7432,0	37,5	4864,5	7362,7	51,4
Aktiva pojišťoven, mil.UAH	23 995	32 213	34,2	23 968	32 691	34,6

⁸⁰ Держфінпослуг. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України за рік 2007. [online]. [cit.2008-09-26] http://www.dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/straxuvanja2007_1kv2008_last.pdf

Příloha 3: Obchodní zvyklosti na Ukrajině⁸¹

Obchodní jednání

Kultura obchodního jednání je směsicí evropsko-sovětského přístupu. Jednání s českými partnery zpravidla začínají zmínkami o dřívějších zkušenostech s českými (a československými) podniky a jejich výrobky a většinou velmi kladným hodnocením dosavadního vývoje České republiky.

Jednání často bývá komplikováno různými byrokratickými omezeními a probíhá obvykle složitě. Vyžaduje trpělivost a cílevědomost. Pokud transakce vyžaduje souhlas státního úředníka, jednání napomůže, má-li obchodní partner těsné kontakty na místní administrativní orgány. Za málo pravděpodobnou lze považovat možnost uzavření dohody hned při prvním jednání. Ovšem u nově nastupující generace obchodníků lze spatřovat obrat k racionalizaci, což se projevuje i ve způsobu vedení obchodního jednání. Dlouhodobé osobní kontakty, založené na vzájemné důvěře, podstatně snižují nebezpečí nekorektních praktik.

Jednacím jazykem je obvykle ruština, ale znalost ukrajinštiny je výhodou zvláště na západě a v centrálních oblastech Ukrajiny. Pokud hovoříme rusky, je na začátku jednání v těchto oblastech vhodné omluvit se, že nehovoříme ukrajinsky. Hostitelé to rádi uslyší a ve většině případů sami bez problémů přejdou do ruštiny. Anglicky se lze domluvit zřídka a spíše se zástupci mladší generace, ale pak často na velmi dobré úrovni. Jiné jazyky jako možnost komunikace prakticky nepřicházejí v úvahu.

Co se týče etikety, její dodržování platí i v případech, kdy je jednání vedeno neformálnějším způsobem, pokud nejsou mezi stranami navázány skutečně dobré a přátelské vztahy. Je třeba také odlišit jednání na úrovni státních podniků a jednání se státními orgány od jednání s představiteli soukromých podniků. Zatímco v případě soukromé sféry se pravidla etikety blíží našim zvyklostem - zvláště jedná-li se s příslušníky mladší a střední generace - pak u státních podniků a státních orgánů stále platí přísné rozlišení postavení, kde nadřazený disponuje vysokou formální autoritou. Členové jeho doprovodu se do diskuse zpravidla zapojují jen na jeho přímou výzvu a nepřicházejí s vlastní iniciativou.

Při obchodních jednáních se nedoporučuje vyvíjet nátlak na partnera, ale ponechat mu čas. Dohody bývají zachyceny písemně, ústní ujednání nemají stejnou

⁸¹ Businessinfo. Souhrnná teritoriální informace.Ukrajina.

<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/ukrajina/prosazovani-zajmu-cr-prilohy/1000905/44958/>

váhu - na rozdíl od některých evropských zemí. Projevy nesouhlasu se zpravidla vyjadřují přímo, s patřičným vysvětlením, resp. omluvou.

Při představování je obvyklá výměna vizitek. Je vhodné poskytnout partnerovi vizitku v ruském (či ukrajinském) jazyce, ale ani anglická mutace není překážkou. Vizitka hodně napoví o ukrajinském partnerovi. Oprávněnou pochybnost vyvolává obchodník nebo novinář, který není vybaven vizitkou. Při oslovování je obvyklé používat jméno a jméno po otci „otčestvo“. Pro naše obchodníky může být někdy nezvyklé, že partner již při prvním setkání přejde na tykání. Mladší generace se při jednání již chová zcela evropsky.

Pracovní návyky

Pracovní návyky většiny úředníků na střední a nižší úrovni ve státních a municipálních úřadech, ve státních podnicích, ale i v soukromých firmách se příliš nezměnily. Nadále platí, že v době oběda mezi 13. a 14. hodinou lze jen těžko počítat, že dotyčného zastihnete na místě a telefon se v tomto časovém úseku zvedá jen výjimečně.

Obchodně lze na Ukrajině jednat po celý rok, s výjimkou konce roku, první poloviny ledna kalendářního roku a květnových svátků (1–10. května), kdy Ukrajinci slučují dovolenou se státními svátky. Období letních dovolených začíná stejně jako školní prázdniny již začátkem června a kulminuje v červenci a srpnu.

Co se týče doby jednání, nebývá zvykem zahajovat je v ranních hodinách. Jednání zpravidla začínají nejdříve po deváté hodině ranní, setkání v poledním čase je vhodnou příležitostí k pracovnímu obědu, podobně jako podvečerní jednání k pracovní večeři, jež se může protáhnout do pozdějších hodin. U ukrajinských partnerů je třeba počítat s nedochvilností. Délka případného zpoždění se zpravidla pohybuje v rámci 10-20 minut. Zpoždění je často odůvodňováno dopravními těžkostmi, což lze zejména v Kyjevě považovat za oprávněný důvod.

Oblékání a vzhled

Na obchodní jednání se Ukrajinci oblékají podle tradičních zvyklostí do obleku a košile s kravatou, starší obchodní partneři zpravidla používají konzervativní barevné kombinace a vzory obleků i kravat, nepokládají za důležité přizpůsobit se módním trendům. U mladších ročníků převládá modernější názor na oblékání, řada dynamických mladých podnikatelů je oblečena velmi elegantně a kvalitně.

Ženy chodí na Ukrajině ve většině případů velmi dobře oblekány, sledují módní trendy a pečují o svůj vzhled. Při obchodních jednáních se zpravidla prezentují

v decentních šatech, nezapomínají na používání parfémů a přiměřených ozdob a doplňků.

Jídlo a stolování

Nejlépe se navazují osobní kontakty při neformálních jednáních za stolem. Pracovní oběd v délce přibližně dvou hodin začíná obvykle mezi 13.00 až 15.00 hod., pracovní večeře začíná obvykle v 19.00 hod. Průběh konzumace je doprovázen pravidelnými přípitky. Přípitky jsou většinou na náš vkus neobvykle dlouhé, často s patetickým obsahem, který je však brán zcela vážně, a jsou vždy ukázkou řečnického umění. Pouhé české strohé „na zdraví“ by mohlo být považováno za neuctivé. Od hostů se očekává přípitek na perspektivní spolupráci, partnerovi, jeho ženě a rodině. Pije se na povel a nejčastěji místní vodka (horilka), která je dobré kvality.

Není neobvyklé, že je obchodní partner po určité době spolupráce pozván na chatu a do sauny. V tomto prostředí se často uzavírají největší obchody.

Hostům jsou často předávány drobné dárky (vodka, knihy, lidový suvenýr atd.), proto je vhodné též se vybavit na jednání předměty, kterými můžeme obchodního partnera obdarovat. Oblíbená je becherovka, české pivo, předměty z broušeného skla, bižuterie atd.

Ostatní odlišnosti chování, oblékání a společenském styku mají pak jen charakter místních zvláštností, které se navíc liší od jednotlivých oblastí země, ale nemají vliv na výsledek obchodních nebo pracovních vztahů s ukrajinskými partnery. Zde pak postačí elementární vnímavost a zachovávání pravidel slušnosti.

Příloha 4: Důležité kontakty na Ukrajině

Velvyslanectví ČR na Ukrajině

01901 Kyjev, Jaroslaviv Val 34 A

Tel.: +380 44 2720431; +380 44 2722110; +380 44 2720807

Fax: +380 44 2726204

e-mail: kiev@embassy.mzv.cz

web: <http://www.mzv.cz/kyiv>

Obchodně ekonomický úsek Velvyslanectví ČR na Ukrajině

(adresa a telefony shodné s velvyslanectvím)

Fax: +380 44 2297469

e-mail: kiev@embassy.mzv.cz

Konzulární oddělení Velvyslanectví ČR na Ukrajině

Kyjev, Bohdana Chmelnického č. 58

Tel: +380 44 238 26 41,

+ 380 44 238 26 42

Fax: +380 44 272 62 04

Generální konzulát ČR na Ukrajině

79057 Lvov

Antonovyča 130 A

Tel. +380 322 976893; +380 322 976894

Fax: +380 322 976896

e-mail: lvov@embassy.mzv.cz

web: <http://www.mzv.cz/lvov>

CzechTrade

Kyjev, I. Franko 40

kancelář č. 10

Tel.: +380 44 2386130

Fax: +380 44 239 18 50

e-mail: czechtrade@mbox.com.ua

České centrum

Kyjev, O. Hončara 55

Tel.: +380 44 230 64 44

Fax: +380 44 230 21 09

e-mail: cckiev@czech.cz

web: <http://www.cckiev.com.ua>

Ministerstvo ekonomiky Ukrajiny

ul. Hruševského 12/2, 01008 Kyjev

tel.: +380 44 2539394

fax: +380 44 2263181

web: www.me.gov.ua

Ministerstvo paliv a energetiky Ukrajiny

ul. Chreščatyk 30, 01001 Kyjev

tel: +380 44 2394164

fax: +380 44 2394394, 4620561

web: www.mpe.gov.ua

Ministerstvo průmyslové politiky Ukrajiny

ul. Surikova 3, 03035 Kyjev

tel: +380 44 2463200

fax: +380 44 2463214

web: www.industry.gov.ua

Ministerstvo vnitra Ukrajiny

ul. Akademika Bohomolce 10, 01024 Kyjev,

tel.: +380 44 2539796

fax: +380 44 2911733

web: www.centrmia.gov.ua

Ministerstvo uhelného průmyslu Ukrajiny

ul. B. Chmelnického, 4, 01061 Kyjev

tel.: +380 44 2063820

fax: +380 44 2063719

e-mail: rev@mvp.gov.ua

Ministerstvo zahraničních věcí

Ukrajiny Mychajlivska pl. 1, 01018 Kyjev

tel.: +380 44 2381777

fax: +380 44 2263169

web: www.mfa.gov.ua

Ministerstvo vědy a vzdělání Ukrajiny

Prospekt Peremohy 10, Kyjev 01135

tel: +380 44 4862442

fax: +380 44 2361049

web: www.mon.gov.ua

Ministerstvo zdravotnictví Ukrajiny

ul. Hruševskoho 7, 01021 Kyjev

tel: +380 44 2532472

fax: +380 44 2536975

web: www.moz.gov.ua

Ministerstvo ochrany životního prostředí Ukrajiny

ul. Uryckoho 35, 03035 Kyjev

tel: +380 44 2063100

fax: +380 44 2063107

web: www.menr.gov.ua

Ministerstvo kultury a cestovního ruchu Ukrajiny

ul. Ivana Franka 19, 01061 Kyjev

tel.: +380 44 2262645

fax: +380 44 2353257

web: www.mincult.gov.ua

Ministerstvo obrany Ukrajiny

Povitroflotskyj prospekt 6, 03168 Kyjev

tel: +380 44 2263179

fax: +380 44 2262015

Ministerstvo práce a sociální politiky Ukrajiny

ul. Esplanadna 8/10, 01023 Kyjev

tel: +380 44 2262445

fax: +380 44 2890098

Ministerstvo dopravy a spojů Ukrajiny

ul. O. Hončara 55-a, 01030 Kyjev

tel: +380 44 2262204

fax: +380 44 2359770

web: www.mintrans.gov.ua

Ministerstvo Ukrajiny pro rodinu, mládež a sport

ul. Desjatylna 14, 01023 Kyjev

tel: +380 44 2840366

fax: +380 44 2791124

web: www.dksm.gov.ua

Ministerstvo financí Ukrajiny

ul. Hruševskoho 12/2. 01008 Kyjev

tel: +380 44 2065888

fax: +380 44 2538243

web: www.minfin.gov.ua

Ministerstvo justice Ukrajiny

ul. Architekta Horodeckoho 13, 01001 Kyjev

tel: +380 44 2796664

fax: +380 44 2796664

web: www.minjust.gov.ua

Ministerstvo pro mimořádné situace a ochranu obyvatelstva před následky černobylské havárie

ul. O. Hončara 55a, 01030 Kyjev

tel.: +380 44 2473054

fax: +380 44 2473144